

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunel Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-cei
G-le a Țării Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat

GR. CONDURATU
Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

RENÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc. Profesor Universitar, Avocat

ALFRED JUVARA

Dr. ȘTEFAN LADAY

Fost Magistrat
jurisconsult în Cluj

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea de Drept, București

I. GR. PERIETEANU
Avocat

C. SIPSON
Profesor la Facultatea de Drept, București

C. STOEANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Ministrul al Muncii
Avocat

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticiei Judiciare

Membri corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

Membru corespondent pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casătie din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-ci, Case com., Autorit. 1200 lei	In luniile Iulie și August
Avocați . . . . . 900 "	Apare odată la două săptămâni
Magistrați . . . . . 700 "	
6 luni prețul de sus pe jumătate	Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

In luniile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

A apărut : STUDII DE DREPT CIVIL COMPARAT, cuprinzând legislația ungură și austriacă din Transilvania în comparație cu legislația română, de d-l G. P. Docan. Vol. cuprinde 430 pagini. Pretul 280 lei.

S U M A R

— Proprietatea literară și artistică în România, de d-l C. Hamangiu, Consilier la Inalta Curte de casătie;
— O avansare bine meritată de „Curierul Judiciar”;
— Sasezeci de ani de Cod Civil de Andrei Rădulescu, Recenzie de Tr. Al.;
— Tendințele sociale în Dreptul Privat de Al. Em. Lăzărescu, Recenzie, de Gaïus;

JURISPRUDENTA :

— Curtea de Casătie, s. I: Ministerul de finanțe cu Arsenie Mărculescu (Contrabandă vamală, Amenzi incasate de Stat. Drepturile denunțătorilor, doveditorilor și constatatorilor. Art. 231 legea vamală);

— Idem s. II: Ștefan N. Enescu cu I. T. Cruțescu (Iresponsabilitatea parlamentară. Art. 54 Constituțione. Aplicațione), cu o Notă de Vintilă Dongoroz;

— Idem s. III: General Ion Petrașcu cu Casa Generală de Pensioni (Pensiuni de război. Dacă există achiesare din partea pensionarului atunci când a atacat cu apel decizia Comisiei care-i fixa pensia dar a incasat și pensiunea fixată? At. 33 legea generală de pensiuni din 1925), cu o Notă de Paulus;

— Curtea de apel București s. III: Soc. an. Drajna cu Ministerul de finanțe (Dacă Inspectorul finanțiar, care a verificat procesul de impunere la patentă, are dreptul de a fi în Comisiunea de apel? Patentă. Decretul lege 1901 din 920 numai a mărit taxele de impunere. Fabrică. Exercitarea comerțului de lemne. Dacă profită de avantajele legii pentru încurajarea industriei naționale?);

— Curtea de apel Constanța: Dr. G. I. Duca cu Banca Generală a Țării Românești (Contract de închiriere. Expirare. Acțiune în daune. Depunerea recipisiei de plată chiriei și ridicarea ei anterior intentării acțiunei în daune de către proprietar. Dacă suma poate fi socotită ca plătită în contul daunelor?);

— Curtea de apel Chișinău: Const. C. Teodorescu cu Administrația financiară Chișinău (Dacă Administrațiile financiare pot fi chemate direct în judecată sau trebuie citat Ministerul de finanțe căruia îi sunt sub ordine?), cu o Notă de Const. C. Teodorescu;

— Judecătoria rurală Tătărești: Judecătorul Sindic al Trib. Cetatea Albă cu N. Bulanji (Ce anume timbre se aplică acțiunilor, cităjunilor și dovezilor la judecătorii în urma intervenirei legii pentru accelerarea judecărilor?), cu o Notă de Cornelius Botez, Consilier la Inalta Curte de Casătie.

Proprietatea Literară și Artistică

IN ROMÂNIA

(Comunicare făcută Congresului din Varșovia)

Asociația literară și artistică internațională din Paris, a organizat al 31-lea congres, care s-a tînuit anul acesta, în Varșovia, capitala Poloniei, în luna Septembrie c.

Comitetul executiv de organizare al congresului a invitat în acest scop „Societatea de Legislație comparată română” din București, rugând-o să-și trimeată delegații săi.

Societatea de Legislație comparată română a delegat la acest congres pe d-l C. Hamangiu, consilier la Inalta Curte de Casătie, directorul revistei „Pandectele Române” și membru în comitetul de direcție al Societăței.

D-l C. Hamangiu, a făcut acestui congres o importantă și foarte documentată comunicare asupra: Proprietății literare și artistice în România, arătând superioritatea legii române față de celelalte legișlații din Europa.

Valoarea acestei comunicări va fi mai bine apreciată, dând publicitatea conținutul ei.

Domnule Președinte, Doamnelor și Domnilor,

In prim loc aduc salutul și omagiul țărei mele, marelui și glorioasei națiuni poloneze, amica și aliața României. Ca delegat al Societăței de legislație comparată din București, afiliată Societăței de legislație comparată din Paris, aduc din partea ei salutul și urările cele mai cordiale celui de al 31-lea congres de proprietate literară și artistică ce se ține azi în Varșovia, dorind reprezentanților tuturor Statelor adunate la acest congres, un succes deplin, în frumosul scop ce cu toții îl urmărim: triumful respectării căt mai complete al celui mai sacru drept de proprietate, acela al proprietății in-

telecuale, operă înaltă și creaoare a talentului și geniului omenesc, aceleia căreia noi cu toții îi datorăm cele mai superioare și mai strălucite creațiuni literare și artistice din cele mai vechi timpuri, până în zilele noastre.

Nu mă voi încerca să desvolt aci argumentele teoreticianilor dreptului de proprietate literară și artistică. Această problemă de doctrină juridică vă este tuturor cunoscută și, desigur, că cu toții sunteți surprinși de nedreptatea, devenită istorică, ce se face atât în legislațiunile mai vechi cât și în cele mai moderne, în privința respectării acestui drept atât de sfânt și de evident. Legiuiriile mai tuturor țărilor din Europa și America, cu foarte rare excepții, deși în dispozițiunile lor respectă cele mai neînsemnate și mai infime drepturi de proprietate mobiliară și imobiliară, nu vor să respicie în mod complet dreptul de proprietate al celor mai superioare creațiuni ale creerului și geniului omenesc, neacordând suficiente garanții proprietății intelectuale.

Cunosc din prețioasele volume ale d-lui Lyon-Caen, legile tuturor țărilor cari au legiferat în materia proprietăței literare și artistice, sau a așa numitului „drept de autor“. Aproape toate cuprind dispoziții restrictive și nedrepte în privința respectării acestei proprietăți, a acestui drept. Limitare în timp, formalități grele și incomode de îndeplinit, — adevărate șicane, — ca : înregistrarea sau efectuarea așa numitului „depozit“, iar în ultimă analiză, o adevărată expropriere, arbitrară și fără nici o despăgubire, în interesul așa numitului domeniu public și al culturei generale, ca și cum domeniul public și interesul culturei generale nu s-ar putea în nici un chip împăca sau acomoda cu respectarea dreptului autorilor.

Nu mă voi ocupa în această comunicare de legile celorlalte țări. Aceasta o vor face, desigur, reprezentanții Statelor respective. Mi veți da voie însă de a vă întreține, în scurtul timp ce-mi este rezervat de programul congresului, despre legislațiunea actuală a României în materie de proprietate literară și artistică, cuprinsă în vechea lege din 1862 și în noua lege din 29 Iunie 1923, care, îndrăsnesc a spune, este una din cele mai liberale și mai drepte legi din câte există.

Tin dela început a vă declara că legea română asupra proprietăței literare și artistice din 29 Iunie 1923 a căutat să înlăture toate formalitățile, inconvenientele și nedreptățile cuprinse în vechea legislație română și în legile celoralte țări, mai cu seamă în ceia ce privește garantarea și respectarea drepturilor autorilor străini. S-ar putea cu drept cuvânt zice, că legea română din 1923 protejează mai ales, drepturile scriitorilor și artiștilor străini. Fiind o lege nouă, cea mai nouă din câte cunoaștem, ea să ferit să persevereze în dispozițiunile nedrepte sau șicanatoare cuprinse în legislațiunile mai vechi în această materie. Ea înlătură

în mod absolut formalitatea grea și incomodă a efectuării depozitului sau a înregistrării și garantează în mod egal, atât românilor cât și străinilor, respectul dreptului de proprietate literară și artistică, chiar fără condițiunea reciprocității.

Dar, pentru a înțelege mai bine noua lege din 1923 și a urmări evoluția în timp a vechei legi din 1862, e bine să cunoaștem în liniiamente generale dispozițiunile acestei din urmă legi.

* * *

Vechea lege română din 1862 asupra proprietăței literare și artistice. — Inspirată din legea franceză dela 1793, vechea lege română asupra proprietăței literare și artistice din 1862 respectă destul de larg și complet această proprietate. Textul primului său articol era : „Autorii de tot felul de scrieri, compozitorii de muzică, pictorii sau desenatorii cari vor săpa sau litografia tablourile ori desenurile lor, se vor bucura în tot timpul vieței lor, ca de o proprietate, de dreptul exclusiv de a reproduce, cessiona și vinde operile lor, fiindu-le acest drept recunoscut de legile în ființă“. Iar aceste legi erau : Constituția dela 1866, care prin art. 19 spunea: „Proprietatea de orice natură (deci și proprietatea intelectuală) este sacră și inviolabilă“, text confirmat în mod amplu de art. 11, 480-482 și 998 din codul civil dela 1866 și art. 339, 340-342 și 398 din codul penal dela 1866, precum și de diferite convenții diplomatice încheiate cu diferite țări, cum au fost acele cu Italia din 20 Martie 1907, cu Franța din 19 Iulie 1907, cu Austria din 4 Martie 1910, și cu Belgia din 1 Iunie 1910. Aceste convenții, după părerea noastră, erau superflue, deoarece chiar vechea lege română din 1862 respectă dreptul de proprietate literară și artistică al autorilor străini. Art. 11 al acestei legi, garanta destul de complet dreptul de proprietate literară și artistică al autorilor străini, însă sub condiția reciprocității, condiție care a fost înlăturată prin noua lege din 1923. Numai țările, cari în legile lor respective nu cuprindeau condiția reciprocității, numai ele aveau nevoie, sub imperiul vechei legi române, de acest fel de convenții diplomatice.

De asemenea, vechea lege română din 1862, prin art. 9, impunea autorilor, fie români, fie străini, obligațiunea efectuării depozitului, obligațiune care de altfel era impusă și de celalte țări din Europa și America. Însă, legea română modificătoare din 23 Martie 1904 abrogând vechiul art. 9 din legea dela 1862, a înlăturat controversa ce se ridica înaintea tribunalelor române : dacă depozitul cerut de acest articol era atributiv sau numai declarativ de proprietate. Chiar în Franța, unde textul art. 6 al legei din 1793 este așa de categoric : „faute de quoi il ne pourra être admis en justice pour la poursuite des contrefaiteurs“, doctrina franceză totuși este împărțită pe această cestiune. Gastambide crede că efectuarea depozitului este absolut obligatorie, pe

când Renouard, Pouillet și alții îl consideră chiar pentru Franța, numai declarativ iar nu atributiv de proprietate. Pouillet spune hotărât că dreptul de proprietate literară și artistică există și fără efectuarea depozitului; ceia ce autorul pierde neefectuându-l, este acțiunea prevăzută de art. 425 din codul penal: „*il n'y a qu'une suspension momentanée de l'exercice et non de l'existence du droit de propriété*“.

După cum am arătat mai sus, prin legea română din 23 Martie 1904, formalitatea efectuării depozitului, atât de grea și incomodă mai ales pentru autorii străini, a fost complet abrogată. Inițiatorul și autorul acestei legi, a fost d-l Trandafir Djuvara, ministru plenipotențiar, un vechiu și entuziasmat luptător al dreptului autorilor în România.

Aci poate e locul de a arăta, — lucru ce am remarcat și în alte publicațiuni ale noastre în această materie, — că din acest punct de vedere al obligativităței efectuării depozitului sau al înregistrării, chiar vechea lege română din 1862, cu modificările din 1904, este mai dreaptă și mai superioară decât legislațiile respective ale altor țări, între cari intră și Franța și Italia. Art. 28 al legei italiene din 1882 cât și art. 6 al legei franceze din 1793, cu toate modificările survenite în urmă, cuprind încă și astăzi obligațiunea efectuării depozitului, legea franceză având chiar și astăzi sanctiunea drastică: „*faut de quoi il (l'auteur) ne pourra être admis en justice pour la poursuite de contrefaiteurs*“.

Ne exprimăm aci mirarea că Franța, Italia, precum și alte țări, atât de liberale, democratice, generoase și drepte în manifestațiunile lor intelectuale și legislative, și cari, din cauza superiorităței și strălucirei literaturii și artei lor nu au să teme întru nimic de concurența literară sau artistică străină, mai pot păstra încă și azi asemenea dispoziții legislative nedrepte și pline de greutăți și inconveniente, mai ales pentru autorii străini, autori cari adeseori ignorează cerințele legilor diferitelor țări, periclitându-și astfel dreptul lor.

Legea veche română din 1862 în urma modificării din 1904, a supraviețuit, după cum am arătat mai sus, formalitatea efectuării depozitului. Noua lege din 1923 a menținut această suprimare, întinzând și mai departe, după cum vom vedea, respectarea drepturilor de autor, ale scriitorilor și artiștilor străini.

* * *

Noua lege română din 1923 asupra proprietății literare și artistice. — Sunt 20 de ani de atunci. Cu ocazia congresului de proprietate literară și artistică ce a avut loc la București, capitala României, în Septembrie 1906, congres prezidat de distinsul d. Maillard, ministru român de Justiție, Arte și Instrucție publică, au promis că vor modifica și moderniza, în sensul dezideratelor congresului, vechea lege din 1862 despre care v' am vorbit mai sus.

Promisiunea a fost ținută. După un prim antiproiect alcătuit în 1907 de d-nii C. Disescu, ministrul Justiției și T. Djuvara ministru plenipotențiar, care însă n'a avut timpul să trece prin parlament, în 1922 am fost personal însărcinat de d-l Octavian Goga ministru Artelor, azi ministru de Interne al României, cu alcătuirea unui proiect de lege asupra proprietății literare și artistice, proiect care, la 29 Iunie 1923 a fost trecut, cu mici modificări, prin parlament și transformat în lege de d-l C. Banu ministru Artelor, succesorul d-lui Octavian Goga la acest minister.

Noua lege română asupra proprietăței literare și artistice este un pas mare și important făcut în garantarea și respectarea cât mai puternică și mai complet posibil, a dreptului de autor al scriitorilor și artiștilor români și străini, asupra operelor lor. Mai ales în ceea ce privește pe autorii străini, această lege nouă consfințează în textul ei, în primul său articol, un principiu superior, de o înaltă morală și dreptate internațională, garantând în mod egal și tot atât de complet ca și naționalilor și drepturile de proprietate literară și artistică ale autorilor străini, fără îndeplinirea nici unei formalități de înregistrare sau efectuare de depozit și după cum am arătat la început, chiar fără condiția reciprocităței. Această din urmă dispoziție este, până astăzi unică în toate legislațiunile moderne. Chiar în convențiunile diplomatice, condiția „reciprocităței“ sau a „națiunei cele mai favorizate“, e cuprinsă în mod inevitabil, ca o clauză de stil. Legiuitorul român, înălțând această condiție și punându-se el însuși într-o stare de inferioritate față de țările cari cer în legislația lor pe lângă îndeplinirea altor formalități și condiția „reciprocităței“, a căutat să tranșeze o veche controversă în această materie, aceia care se referă la natura și caracterul juridic al dreptului de proprietate literară și artistică, asimilându-l întră câtva cu dreptul comun de proprietate cuprins în codul civil. Legiuitorul român, în această materie, a căutat ca, înălțând orice obstacol de forme sau de principii, să asigure și să garanteze în modul cel mai larg dreptul de proprietate literară și artistică al autorilor străini, eliminând orice injustiții, cari în numele legii, se transformau în adevărate toleranțe de însușire a dreptului și a muncei altora. Asemenea dispoziții nedrepte și ofensătoare spiritului modern juridic, ar trebui să dispară din toate legile din lume.

Timpul mi lipsește pentru a rezuma cuprinsul întregei legi. De aceia voi face numai o scurtă sinteză a principalelor ei dispoziții.

Textul primului articol punând o chestiune de principiu îl vom reproduce integral: „*Dreptul de proprietate literară și artistică, adică proprietatea creațiunilor intelectuale, este respectat și garantat în România, fără îndeplinirea nici unei formalități sau înregistrări și fără efectuarea nici unui depozit, atât românilor cât și străinilor, în mod egal*“.

Celealte articole cuprind următoarele dispoziții mai importante.

a) Scriitorii și artiștii români și străini se bucură în tot timpul vieței lor de dreptul absolut de proprietate asupra creațiunilor lor intelectuale. După moartea autorului, moștenitorii sau cessionarii lor se vor bucura de aceleași drepturi timp de 30 de ani, după care timp opera cade în domeniul public.

b) În privința dreptului moral, inspirat după un proiect de lege depus în parlamentul francez de deputatul Marcel Plaisant, autorii sau moștenitorii în caz de cesiune sau vânzare, păstrează dreptul de control asupra operei publicate, a traducerilor, reproducatorilor sau adaptărilor făcute după ea, având facultatea de a retrage pe cale de somatie judiciară, autorizațiunea dată, în cazul când editorul sau reproducătorul denaturează opera, o publică sau o reproduce contrar condițiunilor și în mod prejudiciabil reputației autorului, putând cere daune. Dreptul moral de control nu se poate cesaiona. El nu poate forma obiectul nici unei tranzacții. Orice clauze contrare sunt nule de drept.

După moartea autorului, nici moștenitorii, nici editorii nu pot face operei acestuia nici o modificare. Ministerul Artelor va putea cere Tribunalelor să ordone distrugerea exemplarelor reproduse fără respectarea originalului și a obligațiunilor de mai sus. După moartea autorului, dreptul moral de control îl are numai Academia română. Acest drept este perpetuu.

c) Dreptul de proprietate literară și artistică al autorilor este mobiliar, cesibil cu titlu gratuit sau oneros și transmisibil prin sucesiune *ab intestat* sau testamentară, în totul sau în parte, conform codului civil. Singurele derogări dela dreptul comun sunt: soțul supraviețuitor, oricare ar fi regimul matrimonial sub care a fost căsătorit, se va bucura de aceleași drepturi ca și copiii legitimi, iar în linie ascendentă și descendenta nu pot veni la sucesiune decât numai tatăl și mama, precum și copiii autorului și nepoții de fii ai acestuia; în linie colaterală, numai frații și surorile autorului.

d) În materie de lucrări dramatice și muzicale, dreptul de publicare este independent de dreptul de reproducere sau executare; de asemenea când e vorba de operele de artă, dreptul de reproducere este independent de dreptul de proprietate asupra operei vândute sau comandate. Cesiunea unui asemenea drept, nu presupune și cesiunea celuilalt. Fiecare din aceste două drepturi pot forma obiectul unui contract separat.

e) Editorul unei opere de literatură sau artă, nu poate scoate un număr mai mare de exemplare decât acel fixat de autor prin contract. În caz contrar, editorul se face culpabil de delictul de contrafacere.

f) Dreptul de proprietate asupra operelor anonoime sau pseudonime, aparține persoanei care a

contractat și a autorizat publicarea, sau a editorului care a imprimat lucrarea. În caz că autorul a devărat se face cunoscut, acest drept trece asupra sa.

g) Asupra operelor postume, dreptul de proprietate îl are acel care le posedă sau acel care le-a descoperit și le-a dat la lumină mai întâi. Această dispoziție a fost legiferată spre a se evita fraudele literare.

h) Traducătorii operelor literare, când aceste traduceri sunt făcute cu autorizațiunea autorilor străini traduși, se bucură de aceleași drepturi de proprietate ca și autorii operei originale.

i) Colaboratorii unei opere literare sau artistice au drepturi egale asupra operei care este individuabilă, afară de convențiuni contrarii. Pentru publicare sau reproducere este nevoie de autorizația tuturor. În caz de moarte a unui colaborator, partea sa trece în folosul celorlalți colaboratori sau a succesorilor acestora.

j) Ziarele sau revistele sunt proprietatea exclusivă a persoanelor sau a societăților care le publică. Titlul lor constituie un drept de proprietate care este garantat aceluia care l-a creat sau l-a întrebuințat cel dintâi.

* * *

Acestea sunt în rezumat principalele dispoziții ale novei legi române din 1923, asupra proprietății literare și artistice. Natural că această simplă enunțare nu ne poate da o idee clară și completă asupra importanței dispozițiunilor ei. Ea reprezintă un progres evident în legiferarea acestei probleme de un superior interes atât pentru România cât și pentru armonizarea relațiunilor internaționale în această delicată materie. Dela început ea pune în valoare cele două principii capitale ale asigurării cât mai largi și mai complete a proprietății operelor intelectuale: 1) Inlăturarea oricărui obstacol și a oricărei formalități din calea apărării și respectării acestor drepturi și al 2) Garantarea și respectarea acestor drepturi în aceiași măsură și în mod egal și autorilor străini în tot timpul vieții lor, chiar fără condiția reciprocității. Această din urmă dispoziție ne apropie de Convențiunea dela Berna și face superflue, din punct de vedere al țărilor străine, încheerea de convențiuni diplomatice.

Desigur că se vor găsi lacune și în noua lege română din 1923 asupra proprietății literare și artistice. Așteptăm discuțiunile actualului congres și dezideratele exprimate, spre a lua notă de ele. După cum am ținut seamă de hotărârile congresului din București dela 1906, și care a avut drept rezultat noua lege română asupra proprietății literare și artistice, tot așa vom ține seamă și de dezideratele actualului congres din Varșovia, luându-ne angajamentul de a interveni pe lângă miniștrii români de Justiție și de Arte, pentru legiferarea modificărilor și a inovațiunilor necesare. Exprimăm

însă și noi un deziderat: acela ca și reprezentanții celoralte State, cari au încă în textul legilor lor respective, dispozițiuni injuste precum și formalități cari constituiesc adevărate obstacole dreptului autorilor, să intervină către cei în drept pentru înlăturarea lor. Idealul ar fi, ca în această materie, care prin natura ei are un caracter internațional, să se alcătuiască o lege tip, care să fie obligatorie în toate țările.

Respectarea și garantarea cât mai întinsă și mai completă a dreptului autorilor, ar fi un superior și bine meritat omagiu adus celor mai străluciți exponenți ai culturii generale și ai intelectualităței mondiale. Un sentiment universal de recunoștință către aceste spirite luminate și excepcionale, ne obligă la aceasta.

C. HAMANGIU

Consilier la Inalta Curte de Casătie
Directorul revistei „Pandectele Române”
Delegat al Societății de Legislație comparată română la Congresul din Varșovia.

O AVANSARE BINE MERITATA

In ziua de 1 Octombrie curent, d. Traian Orleanu, noul președinte al Tribunalului Ilfov, secția II civ. cor., a depus legiuitorul jurământ înaintea d-lui Davidoglu, primul președinte al Tribunalului, cu o solemnitate care a căpătat un caracter deosebit prin manifestația ce s'a produs din cauza simpatiei de care s'a văzut că se bucură noul numit.

După depunerea jurământului, d. Prodan, cunoscutul judecător dela secția IV-a a Tribunalului, felicitând pe nouul președinte în numele camarazilor (cuvânt întrebuită de obicei între oamenii de armă, dar aşa de potrivit și în această imprejurare), i-a spus, între altele, frumoasele cuvinte de mai jos pe care ne facem placerea de a le gusta încăodată reproducându-le:

„Stim — zice d. Prodan — care sunt calitățile magistratului Orleanu: judecător drept; judecător cu experiență; judecător modest care nu și face fală din munca sa; președinte de ședință cu tact și patern, dar mai presus de aceste calități profesionale: bun camarad și om de omenie“.

Frumos! Asemenea cuvinte adevărate și sincere cinstesc și pe acela căruia sunt adresate și pe cel care le-a spus.

Curierul Judiciar se asociază la aceste vorbe bune și la rândul-i spune: La mai mare!

„CURIERUL JUDICIAR“

RECENTII

Săizeci de ani de Cod Civil. — de Andrei Rădulescu, Consilier la Inalta Curte de Casătie și Justiție Membru al Academiei Române. (Publicația Academiei Române, *Memoriile Secțiunii istorice*, Seria III, Tom. VI, Mem. 5).

Sub titlul „Săizeci de ani de cod civil, d. Andrei Rădulescu, Consilier la Inalta Curte de casătie și membru al Academiei Române a dat publicației interesante sa comunicare făcută, în ședința Academiei din 29 Ianuarie 1926, cu prilejul implinirei a 60 de ani dela punerea în aplicare a codului civil.

Această aniversare, usupra căreia lumea noastră juridică a trecut fără a-i da prea multă atenție, a îndemnat pe d. Andrei Rădulescu să facă o serie de observații cu caracter general asupra introducerii și valorii acestui monument juridic care este codul nostru civil.

Vom trece, în mod sumar, în revistă cele spuse de d. Andrei Rădulescu, în lucrarea sa, pentru ca și cititorii cari nu au avut ocazia să cunoască să-și poată da seama de cuprinsul și însemnatatea ei.

Autorul începe prin a se ridica contra snobizmului juridic, care tagădăsește importanța și utilitatea actualului cod, preconizând adoptarea unor legiuitori străine, față de care se arată o admirări exagerată.

In urmă, trece la partea istorică privind incepiturile vieții juridice românești din secolul al XIX, întocmirea actualului cod, Comisia din 1862, Consiliul de Stat, izvoarele, promulgarea și punerea în aplicare.

In timpul domniei lui Știrbey și Gr. Ghica, influența culturei juridice franceze străbate și se afirmă din ce în ce mai mult în principate.

Ca urmare imediata a unirei principatelor și în executarea art. 35 al Convenției dela Paris, care prevede codificarea legilor în ființă Domnitorul Alexandru Ion Cuza, de fericită memorie, a sesizat, în urma propunerei Ministerului de justiție, la 22 Oct. 1859, Comisia centrală pentru aducerea la îndeplinire a operei de unificare legislativă.

D-l Andrei Rădulescu vede, cu drept cuvânt, în această unificare legislativă una din formele unirei complete, din punctul de vedere politic și sufletesc.

Afirmătia aceasta a d-lui Rădulescu, dacă cuprinde un netăgăduit adevăr, are și o parte de critică, discretă, prea discretă, îmbrăcată într-o rezervă de manifestare pe care numai un academician-magistrat poate să o găsească și să o redea.

Acel care scrie aceste rânduri nu are nici-unul din motivele ce au determinat rezerva d-lui Andrei Rădulescu.

Poate că ar fi fost bine ca d- Andrei Rădulescu să spună, cu toată autoritatea cuvântului său de savant și magistrat superior, cât de mult rău s'a făcut până astăzi intereselor mari românești, prin neglijarea operei de unificare legislativă.

Aceea ce marii noștri înaintași au înțeles și infăptuit aproape imediat după unirea celor două mici și slabe principate, noi, urmășii lor, nu am înțeles și nu am făcut. A cui este vina?

Vina este a tuturor. Atât guvernele cât și opinia publică poartă, într-o măsură mai mică sau mai mare, parte lor de responsabilitate.

După ce elaborarea unificării legiuirilor celor două principate a trecut prin diferite faze, noul cod civil a fost promulgat la 26 Noembrie 1864.

Să se retină, însă, amănuntul că redactarea aproape definitivă a codului era gata încă din 1863, și că la acea epocă nu aveam numărul însemnat de specialiști pricepuți și muncitori, de care dispune astăzi știința Dreptului românesc.

Ca încheere a acestei părți istorice, autorul arată că întocmirea codului civil se datorează în prim rând mișcării, care există cu mult înainte de a transforma legile civile în sens european, iar, în al doilea rând, nevoieii atât de simțite a unificării.

Faptul că redactorii codului au preferat ca între textul codului civil italian și a celui francez să aleagă pe acesta din urmă, este datorit tot înrăurării pe care cultura juridică franceză o avea asupra oamenilor noștri de drept de atunci. Influența acestei culturi se exercitase chiar și asupra înaintașilor lor, doavă imprejurarea că în manuscrisele lui Flechtenmacher, principalul autor al codului Calimach, găsim cității din codul civil francez și pasajii din doctrina franceză.

Autorul trece apoi la discuțione cheltuite cum trebuie judecată introducerea noului cod și valoarea lui la 1864 făcând o comparație cu pravila Carageda, Calimach, codul austriac și cel francez și relevând superioritatea codului francez care introduce o reglementare sistematică a bunurilor și drepturilor reale și principiul libertăței convențiunilor, în care libertatea muncei, degajată de clacă și orice alte servituri personale trebuie soco-

tită ca un triumf al ideei de respect pentru persoana omenească.

Este interesant pasajul din lucrare (pag. 19) în care autorul arată că în codul nostru civil s'au redactat mai bine unele texte dela obligațiuni și s'au corectat altele cum este cel referitor la stingerea obligațiunii când printre un eveniment oarecare — ne-imputabil debitorului — se face imposibilă îndeplinirea obligațiunii (art. 1156 cod. civ. rom. și 1302 cod. civ. fr.).

D-l Andrei Rădulescu crede că dacă acest din urmă text nu ar fi uitat prea adeseori în practică, sărătura multe din neajunsurile întâmpinate din cauza războiului, pentru îndeplinirea obligațiunilor și, în unele cazuri, sărătura inutilă legiferarea în materie de împrevizuire.

Afirmațiunea aceasta merită, din punct de vedere științific, toată atențunea și așteptăm din partea d-lui Andrei Rădulescu o expunere mai largă la înlătura talentului și cunoștințelor sale pentru documentarea acestei teze.

După ce face această scurtă analiză a codului, autorul combată obiecțiunea că această instituție legislativă ar fi fost nepotrivită cu morăvurile noastre, învederând că fiind vorba de un produs latin, era firesc să fie aplicat unui popor, în care trăia încă spiritul juridic roman, împrejurare care explică și primirea lui fără nici o zguduire și fără vre-o tendință ulterioară de îndepărțare.

Cu deosebire interesant este capitolul ce tratează asupra modului cum a fost aplicat noul cod și cum s'au desvoltat principiile lui în 60 de ani de aplicare.

Urmărind această problemă, în întreîna perspectivă a doctrinei, jurisprudenței, legislației și pătrunderii în massele populare, autorul arată activitatea doctrinei românești, căreia îi găsește, însă, defectul de a fi excesiv de dominată de metoda exegetică, trecând apoi la opera jurisprudenței, a cărei desvoltare crescândă oferă azi un bogat material acelora care trăesc viața practică ori doctrinală a științei Dreptului.

La noi jurisprudența, a avut și un caracter inovator față de inerția orientală a legiuitorului nostru, care a rămas streină de aproape toate marile probleme sociale.

In această ordine de idei, se poate cită: acordarea de despăgubiri pentru femeia sedusă, alimente pentru copilul natural, plata serviciilor peșterorului, mandatul tacit al femeii pentru cheltuielile menajului, deosebite aplicări ale art. 998 și urm. cod. civ., etc.

Este tocmai situația, pe care o caracterizează atât de minunat d-l Jean Cruet în admirabila sa lucrare „La vie du Droit et l'Impuissance des lois“: „Il y a donc lieu de rechercher, en toute impartialité, s'il n'y a pas, contre le droit du législateur, ou à côté de lui, un droit du juge et un droit des mœurs, et d'examiner si la structure sociale des nations contemporaines, ne s'est pas développée, dans la plupart de ses éléments, en dehors de leur, structure légale, en la faisant éclater de toutes parts.“

Din acest punct de vedere, ne putem mândri că jurisprudența noastră nu s'a osificat în formele rigide și anachronice ale textelor.

Din contră, s'ar putea împuța prea multă mobilitate.

In continuarea expunerii sale, d-l Andrei Rădulescu trece la modificările făcute în structura codului civil, semnalând schimbările introduse în materia persoanelor și a drepturilor de familie prin Constituția din 1866 și 1879, prin legea asupra naționalității din 1924, prin legea asupra persoanelor juridice din același an, prin legea numelui din 1895, prin legea din 1906 (legea Bădărau) referitoare la anumite modificări cu privire la căsătorie, divorț, filiație și adoptie, etc. etc.

Rezumând acest capitol, autorul crede că legiuitorul nu a fost inactiv pe terenul dreptului civil, cu toate că n'a făcut tot ce trebuia pentru satisfacerea nevoilor sociale de azi.

Invederând caracterul de lege națională, românească, a codului civil, d. Andrei Rădulescu îl găsește superior, printre documentată comparație, cu toate celelalte izvoare de drept civil din cuprinsul României și recomandă ca el să rămână baza legislației civile viitoare.

Această apreciere, din partea unui civilist, de valoarea d-lui Andrei Rădulescu, ar trebui ținută în seamă de acei chemați să realizeze opera unificării noastre legislative.

Lucrarea d-lui Andrei Rădulescu este un act de adevărată pietate intelectuală față de evenimentul comemorativ a împlinirii a 60 ani de aplicare a codului civil și un îndreptar prețios pentru acei care vor să aibă un element serios de apreciere și de convingere în rezolvarea problemei, intempestiv pusă de unii, de a se înlătura codul civil român, substituindu-l-se legi cu desăvârșire străine de firea poporului și de tradiția noastră juridică.

TR. AL.

* * *

TENDINȚE SOCIALE IN DREPTUL PRIVAT este titlul unui studiu foarte aprofundat, publicat acum câteva zile în broșură de d-l Alex. Em. Lăzărescu, Docent universitar.

Intr'un cadru condensat de logică și prin liniști simple, dar viu-roase, autorul reușește să definească o problemă interesantă de actualitate.

Trecând prin domeniul unor considerații generale, autorul evidențiază abuzul metafizicei în drept, în raport cu sistemul de gândire al școalei pozitive, care în ordinea științifică apreciază mai mult gradul de certitudine, decât gradul de precizie.

Folosindu-se de o bogată documentare, autorul parcurge istoria dreptului antic, a evului mediu, a renașterii, cu opriri necesare asupra concepțiunilor juridice din secolul al XVII-lea și al XVIII-lea, pentru a fixa în cele din urmă chestiunea în stadiul punctului de vedere actual.

Analizând cu atenție această demonstrație, ajungem fără îndoială la convingerea, că teoria drepturilor individuale, va rămânea în curând, conform cu viața tot mai pulsată a progresului omenesc, o robă demodată în Muzeul de Istorie a Dreptului.

Intr'o frază scurtă, autorul rezumă întreaga problemă: „Dreptul social simplifică Dreptul!“.

Iată adevăratul corectiv, care urmează să echilibreze tendințele tot mai fugitive ale comertului actual dintre oameni.

Dreptul este și va rămânea o știință socială de organizare, iar nu un studiu cauzal, intențional de ordin psihologic.

Dreptul Privat suferă și va suferi din ce în ce mai mult imperativul dreptului Public, încât într-un viitor nu prea îndepărtat, regulele dreptului privat vor reprezenta numai fracțiunile libere, care au putut să treacă prin sita Dreptului Public.

Studiul de mai sus, cuprinde calități de gândire, de metodă și de stil. El poate fi privit ca un punct de plecare al unor cercetări mai întinse asupra acestei chestiuni.

GAIUS.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTITIE S. I.

Audiența dela 22 Martie 1926

Președintia d-lui EM. MICLESCU, Președinte

Ministerul de Finanțe cu Annie Mărculescu

Decizia №. 2020

Contrabandă vamală. Amenzi încasate de Stat. Drepturile denunțătorilor, doveditorilor și constataților. Art. 231 legea vamală.

După art. 231 legea vamilor, sumele încasate drept amendă de către Stat, din contrabandele vamale se împart: 30 la sută denunțătorilor sau doveditorilor, 5 la sută constataților, etc.

Din acest text de lege, cum și din compararea lui cu vechiul text reiese că, în cazul contrabandelor neflagrante, când există denunțători, întreaga cotă de 30 la sută se cuvine acestora, funcționarii cari o constată nefiind doveditori ci numai constatațatori cu dreptul de 5 la sută. În cazul contrabandelor flagrante 30 la sută se acordă doveditorilor, adică

funcționarilor care au surprins contrabanda și dacă legea le dă capacitatea legală, pot fi și constataitori.

Curtea,

Ascultând cetera raportului făcut în cauză de d. consilier D. Florescu, pe d. adv. Marinescu G. pentru Ministerul recurrent și pe d. adv. T. Voiculescu în combateri, și

Deliberând,

Asupra recursului de față.

Având în vedere că prin deciziunea supusă prezentului recurs, Curtea de fond confirmă sentința prin care prima instanță, admisând acțiunea intentată de către intimata Anie Mărculescu, obligă pe recurrentul Ministerul de finanțe a-i plăti suma de 286.000 lei, diferență între suma deja achitată dânselui și cea de 333.000 lei ce i se cuvine după lege, în calitatea ei de denunțătoare a unei contrabande vamale;

Că, pentru a decide astfel instanța de fond constată în fapt că, intimata denunțătoare Ministerului de finanțe o contrabandă neflagrantă, această denunțare s'a constatat în temeiul, contravenienții fiind condamnați la amendă de 1.000.000 lei pe care au și achitat-o; că, în urmă Ministerul, pe considerațiunea că, partea de 30 la sută din amendă încasată de Stat, cuvenită conform art. 231 legea vamilor denunțătorilor sau doveditorilor, se cuvine atât recurrentei, cât și altor 5 funcționari, care au dovedit-o făcând cercetările necesare, a împărtit-o în mod egal între dânsa și numișii, dând fiecaruia câte 47.000 lei.

Că, motivează instanța de fond, după textul de lege invocat, în caz când există denunțători rezulta, că doveditorii contrabandei, care sunt funcționari, nefăcând altceva decât să exercite atribuțiunea lor de funcționari, pe baza denunțului, în scopul de a constată contrabanda, dreptul lor la primă nu este decât cel de 5 la sută prevăzut de art. 231 lege la al. 3 pentru constatarii iar acela al denunțătorului este de 30 la sută conform al. 2 și ca atare întreaga această cotă se cuvine recurrentei.

Văzând motivul de casare astfel formulat:

„Exces de putere, violare și greșită interpretare a art. 231 legea vamilor și eroare gravă de fapt.

„Trib. Ilfov s. III-a, prin sentința cu Nr 1078/923, și Curtea de Apel din București s. II, prin decizia Nr. 467/924, admisând acțiunea intentată de d-na Anie Mărculescu, stabilesc în principiu, că potrivit art. 231 din legea vamilor, 30% din amendă încasată urmează a fi atribuită denunțătorilor, iar nu denunțătorilor și doveditorilor și prin urmare, decid că întreagă cotă de 30% din amendă percepătă dela contrabandistii Moscú Sabetay și alții trebă atribuită denunțătoarei Anie Mărculescu, iar nu împărtită între dânsa și funcționarii vamali, care au dovedit contrabanda, aşa precum a făcut Ministerul de Finanțe. Pentru a ajunge la această interpretare, instanțele de fond argumentează că nu pot exista și denunțători și doveditori, întrucât, după denunț urmează imediat constatarea contravenției sau contrabandei.

Judecând astfel, se dă o greșită interpretare art. 231 din legea vamilor, întrucât rationamentul instanțelor de fond este fals; căci un denunț poate fi serios sau nu și intră în misiunea funcționarilor vamali de a dovedi, după prealabile cercetări, dacă denunțul este sau nu întemeiat. Numai la contrabandele flagrante, imediat după denunț urmează constatarea și în asemenea cazuri e evident că nu pot exista decât denunțători și constataitori.

Dar la contrabandele neflagrante sunt necesare cercetări minuțioase și de multe ori se cere multă muncă și pricepere pentru a se dovedi infracțiunea, așa că în asemenea cazuri, rolul denunțătorului devine secundar și meritul este aproape exclusiv al doveditorilor. Este logic deci, ca în aceste cazuri, răsplata să fie împărtită între denunțători și doveditori. Înălțând aceste argumente și afirmând cum că n-am dovedit că contrabanda denunțată de reclamanta Annie Mărculescu, ar fi fost neflagrantă, Curtea comite un învederat exces de putere și o gravă eroare de fapt, întrucât din procesul-verbal aflat la dosar, rezultă în mod neîndoios, căm că contrabanda comisă de Moscú Sabetay și ceilalți a fost descoperită târziu, după comiterea ei”.

Având în vedere că, legea vamală prin art. 231, dispunând modul în care are a se distribuì între Stat și cei care au concurat la descoperirea și constatarea contravențiunilor vamale, sumele încasate drept amendă, etc. prevede prin art. 231 al. 2 că, 30 la sută din aceste sume se va da ca primă denunțătorilor sau doveditorilor contrabandelor, iar prin al. 3 că 5 la sută se distribuie constataitorilor.

Considerând că, din analiza literală a acestui text rezultă că legiuitorul a considerat separat pe denunțători de doveditori, ceea ce de altfel este și logic întrucât denunțătorii sunt persoanele care aduc la cunoștință administrației contrabandele neflagrante, iar doveditorii sunt funcționarii care surprind contrabandele flagrante și care dacă legea le dă capacitatea legală, dresează și actele de constatare, putând în acest caz cumula calitatea de doveditori cu aceia de constataitori;

Că, această soluție se impune atât din analiza literală și logică a textului de lege sus arătat că și din analizarea modificării aduse în 1921 în comparație cu vechiul text din 1905, unde legiuitorul nu acordă prime decât denunțătorilor și constataitorilor, excluzând pe doveditorii căror în cazul când legea nu-i investește și cu capacitatea legală de a dressa și actele de constatare, nu li se atribuie nimic, chiar dacă contrabanda fusese descoperită numai datorită vigilenței lor, — pe când prin textul nou se face o deosebire marcată, între denunțător și doveditor;

Că de aceia, pentru a favoriza și pe acești funcționari, noua lege le acordă și lor, în cazul contrabandelor flagrante, deci când nu există denunțători, întreaga primă de 30 la sută atribuită acestora în cazul contrabandelor neflagrante.

Că, în spătă fiind constant că, este vorba de o contrabandă neflagrantă, descoperită numai în urma denunțului pornit de recurrentă, urmează că funcționarii care au dovedit-o făcând cercetările necesare și pe a căror acte să și constatați contravenținea, nu au avut decât rolul de constataitori, iar nu de doveditori și ca atare bine instanța de fond a decis în spătă, că fiind vorba de o contrabandă neflagrantă și neexistând doveditori, întreaga cotă de 30 la sută din amendă încasată de Stat și despre care se vorbește la art. 231 al. 2 legea vamală, este a se acorda intimatii denunțătoarei, dânsă nepuțând fi obligată a o împărti cu funcționarii publici care au făcut cercetările în cauză și au dressat actele de constatare.

Că de aceia motivul de casare devenind nefondat, recursul se respinge.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

INALTA CURTE DE CAS. SI JUSTITIE S. II

Audiența dela 23 Octombrie 1925

Președintia d-lui AUREL D. PROCOPIU, Consilier

Ștefan N. Enescu cu I. T. Cruțescu

Decizia Penală No. 2999

Iresponsabilitatea parlamentară. Art. 54 din Constituție. Aplicația acestei iresponsabilități. Apărarea parlamentarului atât de pedeapsă cât și de daune.

Iresponsabilitatea prevăzută de art. 54 din Constituție se aplică tuturor cuvintelor pronunțate și oricarei opinii emise la tribuna Parlamentului de către reprezentantul națiunii și pune pe acesta la adăpostul atât al acțiunii penale cât și la acela al oricarei acțiuni civile în daune isvorâte din faptul penal imputabil.

Curtea,

Ascultând pe d. adv. Al. Cruțescu în desvoltarea motivelor de casare și pe d. procuror Gr. Kessim în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivelor de casare :

„Violarea art. 183 proc. penală prin aceea că deși am arătat Curții de Apel că în contra sentinței Tribunalului Ilfov s. I c. c am făcut opoziție la care am fixat termen în Ianuarie 1925, după cum am constatat din certificatul dela dosar, totuși Curtea trece la judecarea apelului, fără ca să țină socoteală că dispozițiunile din proc. penală sunt de ordine publică și că ele trebuie deci aplicate întocmai.

„Din moment ce inculpatul este obligat a-mi comunica hotărârea obținută în lipsa noastră, în copie la domiciliu spre a beneficia de opozitie, urma ca Onor. Curte să constate că apelanți erau în termen să stăruie în opozitie sentinței Tribunalului și să aștepte judecata ei. A deduce că reclamanții apelanți au renunțat la opozitie prin faptul că au făcut apel, deși erau în termen să facă opozitie, chiar în ziua judecății apelului chiar și astăzi fiindcă inculpatul nu a binevoit a comunica copie de pe hotărârea de achitare.

„Tribunalul a pronunțat hotărârea numai cu apel nu și cu opozitie ceiace desigur este o violare de lege art. 183 pr. p. și un exces de putere.

„Curtea respingând cererea noastră de a se trimite dosarul Tribunalului pentru judecarea opozitiei și hotărînd mai înainte ca Tribunalul să discute admisibilitatea opozitiei săvârșește o violare de lege și un exces de putere. În cel mai rău caz era obligată să aștepte hotărârea Tribunalului sau să mă întrebe ce cale înțelegem a îmbrățișa dacă socotea că nu mai eram în termen de a face opozitie.

2) Violarea art. 197 alin. 3 No. 2 din pr. penală prin aceia că ordonanța Curții hotărînd că un deputat chiar când calomiază ca un birjar este declarat imum și prin consecință nu poate discuta fapta sa credem că numai violând dreptul consacrat prin acest articol de a cere daune a putut zice că nici pretenții bănești nu putea avea dela deputatul calominator.

„Ar fi să acoperim imoralitatea cu textul de lege ceiace desigur că este monstruos.

„Socotim deci că, onorata Curte era obligată să discute chestia despăgubirilor civile deduse din fapta inculpatului deputat și să păsească la dovedirea între cele susținute de noi.

„Inculpatul fără a aduce nici o dovadă în ceiace privește afirmațiunile sale calomnioase, fugă de dovezile noastre și se ascunde după o monstruoasă imunitate,

3) Violarea art. 54 din Constituție și exces de putere.

„In adevăr art. 54 din Constituție dispune următoarele: Nici unul din membrii unuia sau celelalte adunări nu poate fi ur-

mărit sau prigonit pentru opinioare și voturile emise de dânsul în cursul exercițiului mandatului său.

„Si acum mă întreb, oare legiuitorul făuritor al legii legilor a voit a înțelege expresiunea opinioare și voturi în tot felul de expresiuni foarte obișnuite în Parlamentul de astăzi?

„Oare este posibil ca să dea pe această cale unui deputat dreptul de a înjura ca la ușa cortului: de a calomnia trivial, de a afirma tot ce poftescă în contra unui cetățean și acesta să nu poată reacționa pe cale legală?

„Nu pot imagina asemenea concepție și de aceia cred că onorata Curte de Apel a violat sus zisul articol.

„In Parlament desigur poți expune opinioare politice, poți vota cum crezi dar nu poți înjura căci atunci este codul penal care este de o potrivă aplicabil deputatului pe cât este aplicabil și birjarului care nu cunoaște rezerve în expresiuni sau în întrebări cu caracter calomniș.

Având în vedere că se constată din decizia susținută recursului că St. Ioan, deputat, a făcut în ședința Adunării deputaților dela 8 Iunie 1923 comunicarea că Ion Cruțescu, institutor și St. Enescu, șef de serviciu în Ministerul Muncii, ambii îndeplinători din conducerea Cooperăției „Unirea“ pentru abuzuri și nereguli constatate în sarcina lor, au instalat un biurop în localul acelei Federale Cooperative, ademenind prin publicații și reclame pe dăunații de război din țară și, căutând a-i specula bănește prin promisiuni, că prin stăruința lor la Guvern, vor obține grabnic despăgubirile cuvenite;

Că, Ion Cruțescu și St. Enescu considerându-se calomniati prin cuvintele de mai sus au intentat acțiune directă pentru delictul de calomnie înaintea Tribunalului Ilfov s. I care constătând că nu sunt întrunate elementele delictului de calomnie, a achitat pe Ștefan Ioan prin sent. 1942-923 bis pronunțată în lipsa reclamanților.

Că, în contra acestei sentințe reclamanții făcând apel înainte de comunicarea ei, au cerut, la termenul de 26 Septembrie 1924 amânarea judecății apelului până la rezolvarea opozitiei introduse la Tribunal în urma apelului iar, Curtea de Apel din București s. II a respins cererea pe motiv că reclamanții alegând calea apelului înainte de a face opozitie, au renunțat la dreptul de opozitie;

Tar în fond Curtea de Apel a menținut soluția primei instanțe pe baza art. 54 din Constituție;

Considerând că după art. 54 din Constituție, nici unul din membrii uneia sau celelalte adunări nu poate fi urmărit sau prigonit pentru opinioare și voturile emise în cursul exercițiului mandatului său;

Considerând că această iresponsabilitate fiind admisă pentru a asigura reprezentanților națiunii libertatea de acțiune și pentru a nu-i sustrage dela îndeplinirea mandatului lor, este generală, după cum rezultă din expresiunile întrebuințate în text „opiniuri și voturi“ și se aplică tuturor cuvintelor pronunțate, și oricarei opinioare emise la tribuna Parlamentului ;

Că, pentru aceleași rațiuni expuse mai sus iresponsabilitatea prevăzută de Constituție se aplică nu numai în domeniul penal ci pune pe reprezentantul națiunii și la adăpostul oricarei acțiuni civile, în daune, izvorâte din faptul penal imputabil, că acest lucru rezultă din adăogirea cuvântului „prigonit“ după cuvântul „urmărit“ ideia de prigionire referindu-se la pricini de natură civilă iar celelalte la latura penală ;

Considerând, prin urmare, că Curtea de Apel găsind inadmisibilă atât acțiunea penală introdusă direct de reclamanți pentru calomnie cât și cea civilă pentru despăgubiri izvorâte din acest delict,

contra deputatului Ștefan Ioan a făcut o justă aplicațiune a principiului inviolabilității parlamentare din art. 54 și 55 Constituție și n'a violat dispozițiunile art. 197 Nr. 2 pr. pen.

Că, dar, motivele 2 și 3 de casare nu sunt fondate;

Că în asemenea condițiuni fapta neputând fi pendepsită, discutarea și rezolvarea primului motiv nu mai prezintă interes.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul.

NOTA. — Art. 54 din Constituțione statornicește pentru membrii parlamentului și cu privire la opinio-nile și voturile exprimate de ei în cursul exercițiului mandatului lor, o *impunitate* sub latura consecințelor penale, atunci când aceste opinii sau voturi ar îmbrăca forma unei acțiuni ilicite penale, și o *iresponsabilitate* sub latura consecințelor civile, atunci când opinio-nile sau voturile au fost cauza unor atari consecințe. (Am discompus denumirea obișnuită de *iresponsabilitate parlamentară*, fiindcă în penal termenul irresponsabilitate are o semnificație proprie și distinctă de cea din dreptul privat. În penal irresponsabili sunt copiii până la o vîrstă, alienații și toți cei ce și-au pierdut uzul rațiunei).

Inalta Curte de Casătione prin deciziunea ce adnotăm a avut ocaziunea de a fixa pe cale de interpretare sensul și întinderea art. 54 din Constituțione.

În adevăr, prin motivele de casare se puneau două chestiuni : 1) Membrii parlamentului se bucură de o impunitate ilimitată ? Adică, opinio-nile exprimate de ei, în exercițiul mandatului lor, scapă sanctiunilor penale chiar atunci când ele constituesc o vădită calomnie la adresa unui cetățean ce nu aparține parlamentului și care nu are deci posibilitatea de a-și apăra onoarea decât adesându-se justiției ? 2) Persoana calomniată nu are posibilitatea cel puțin de a cere pe cale civilă repararea prejudiciului suferit ?

Inalta Curte a răspuns negativ la ambele chestiuni și incontestabil că soluțiunea Supremei Instanțe este conformă și cu textul și cu spiritul și cu rațiunea dispozițiunii din art. 54 al Nouei Constituționi.

Sunt firești și desigur într-o largă măsură chiar legitime, atât nemulțumirea pe care o provoacă în conștiința marelui public acordarea oricarei impunități, cât și revolta pe care o încearcă sufletul celor direct jigniți atunci când rămân neapărăți din cauza acestor impunități. Ideia de dreptate așa cum o concepe conștiința publică diferă uneori surprinzător de mult de ideia de dreptate pe care o consacră legile; cea dintâi este împregnată totdeauna de un sentiment etic, cea de a doua este, din potrivă, colorată de o preocupare utilitară; cea dintâi este intransigentă, pentru ea dreptatea se realizează prin înfrâñarea oricărui rău; cea de a doua, practică compromisul, pentru ea dreptatea este a cumpări între două rele și a îngădui pe cel mai mic, dacă numai cu sacrificiul acesta se poate evita răul mai mare. Aci stă rațiunea tuturor impunităților și tot aci găsim și explicațiunea nemulțumirei pe care ele o provoacă.

Se cunoaște marele interes pentru ocrotirea căruia

toate constituțiunile moderne au acordat o libertate de cuvânt ilimitată membrilor parlamentului în exercitarea mandatului lor. Interesul privat a fost aci sacrificat pe altarului interesului obștesc. Am spus *libertate de cuvânt ilimitată* în sensul că nici o sanctiune penală sau civilă nu poate opri această libertate; dar o lege fie ea chiar constituție, conștințind un drept ilimitat, nu poate fi prin aceasta socotită că ar fi îngăduit chiar abuzul. Abuzul de drept este negațiunea dreptului, și o lege prin însăși rațiunea ei de a fi nu poate servi de leagăn acestei negațiuni. Libertatea de cuvânt a membrilor parlamentului nu poate merge până la abuz, înfrâñarea acestui abuz însă scapă puterii judiciare pentru a reveni organelor chemate a conduce și supraveghează activitatea parlamentară. Când conștiința, demnitatea și prudența unui membru a parlamentului nu este un suficient obstacol contra abuzului de care vorbim, revin președintelui corpului legiuitor și chiar corpului însuși să stavilească și să veștejească abuzul, dând o suficientă reparație celor lezați.

Pornind dela aceste considerații de principiu pentru a ajunge la textul art. 54 din Constituționea noastră, text care ar fi putut primi cu ocazia unei recente revizuiri o redacție mai precisă, observăm că aceeași libertate de cuvânt ilimitată s-a acordat și în legiuirea noastră, membrilor parlamentului.

Termenul *opiniune* întrebuiștat în text are desigur semnificație cea mai largă, orice distincție sau excepție, ce s-ar face pe cale de interpretare, ar fi arbitrară și irațională. În adevăr, admiterea unei distincții sau unor excepții ar implica în mod imperativ trebuința unei verificări pentru fiecare caz concret ce s-ar ivi în practică, la rândul ei această verificare ar reclama iarăși imperativ un examen din partea organelor judiciare, încât, contrar voinței legiuitorului constituțional care a socotit util să susțină pe membrii parlamentului oricare urmărire, în fața justiției, atunci când este vorba de opinio-nile exprimate de ei în exercițiul mandatului lor, am ajunge pe cale de interpretare la situație absolut inversă de a vedea pe acești membri ai parlamentului tărâti în fața justiției în mod sistematic pentru ca justiția să aprecieze dacă activitatea lor vorbită conține *opiniuni* în sensul art. 54 și deci dacă este sau nu locul să intervină impunitatea stabilită de acest text. Un atare sfârșit, care nu numai că ar denatura sensul și rostul dispozițiunii constituționale, dar care ar reduce această dispoziție la neant, desigur că nimeni nu-l va preconiza.

Așa dar Constituțione interzicând *urmărirea* membrilor parlamentului pentru opinio-nile exprimate de ei în exercițiul mandatului lor, implicit a sustras activitatea vorbită a acestora dela cenzura puterii judecătorești și deci a fortiori a înlăturat orice posibilitate pentru instanțele judiciare de a stabili distincții și de a creia excepții. Din moment ce o instanță judecătorească constată că este sesizată cu o acțiune având de obiect activitatea vorbită a unui

membru al parlamentului, activitate desfășurată în exercițiul mandatului acestuia, ea trebuie imediat să facă să intervină finele de neprimire stabilit de art. 54 din Constituție, care interzice în atari cazuri orice *urmărire sau prigonire* în justiție. Această îndatorire se adresează și se impune deopotrivă atât instanțelor penale cât și celor civile. Textul constituțional nu face nici o distincție, el nu vorbește de urmărire penală, ci de urmărire și prigonire în genere. Sau după cum bine spune Inalta Curte, dacă înțelegem prin *urmărire* chemarea în fața justiției repressive, atunci rămâne termenul *prigonire* care desigur va însemna deducerea unei cauze în fața instanțelor civile. Deci textul interzicând orice *urmărire și prigonire*, este neîndoelnic că el sustrage pe membrii parlamentului dela judecata tuturor instanțelor, penale ca și civile, în ceea ce privește opiniunile exprimate de ei, acordându-le impunitatea sub raportul represiv și irresponsabilitatea sub raportul civil.

Deciziunea ce adnotăm oferind soluțiunile juste ale chestiunilor puse în discuție, desigur că și-a câștigat locul în rândul jurisprudențelor sortite constanței.

VINTILA DONGOROZ

INALTA CURTE DE CAS. și JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 8 Iunie 1926

Președinția d-lui CORNELIU BOTEZ, Consilier
Generalul Ion Petreșcu cu Casa Generală de Pensuni
Decizinnea №. 588

Incasarea de către pensionar a pensiunii stabilite, pe deoparte, apel din partea lui în contra decizionii de fixare a pensiunii și recurs, pe de altă parte. Există achiesare din partea pensionarului? Art. 33 din legea generală de pensiuni din 1925.

Incasaarea de către pensionar a pensiunei fixate de comisiunea de pensuni, — pe care Casa Generală de Pensuni, conform art. 33 din legaa generală de pensuni din 1925, era obligată să continue a i-o plăti pensionarului în locul salariului până la fixarea definitivă a quantumului pensiunii, — nu constituie o achiesare sau o adeziune a pensionarului la hotărârea de respingere a Curții de Apel, pronunțată în contra sa, deoarece tocmai în contra acelei hotărâri declarându-se nemulțumit a îndreptat recurs și ca atare deciziunea Curții de Apel nefiind definitivă și executorie nu este dobândită autoritatea lucrului judecat.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Hamangiu, pe d-l avocat Zăvoianu din partea recurrentului și pe d-l avocat C. Stoicescu din partea intimatelor Casa Generală de pensuni.

Deliberând,

Asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului, ridicat de intimata Casa Generală de pensuni, prin care susține că întru că Generalul Ion Petreșcu a dat mulțumire de decizia pronunțată de Curtea de Apel din Constanța, prin aceea că a încasat în continuu timp de 2 ani pensiunea ce i-a fost recunoscută și posterior decizionii de respingere apelului ce făcuse contra decizionii Comisiunii de pensuni, — achiesarea sau adeziunea recurrentului la hotărârea pronunțată contra sa, conferă acelei hotărâri autori-

tate de lucru judecat și implică o renunțare la orice cale de atac.

Având în vedere că, deși recurrentul, posterior decizionei Curții de Apel de respingerea apelului său, făcut contra decizionei Comisiunii de pensuni, a continuat timp de aproape doi ani să primească pensiunea ce i-a fost fixată de această Comisiune, totuși prin acest fapt nu poate fi considerat că a achiezat la hotărârea Curții de Apel, de oarecum tocmai în contra acestei decizionii declarându-se nemulțumit a îndreptat prezentul recurs.

Că în cauză nefiind deci vorba de o renunțare exacest fapt nu poate fi considerat că a achiesat la hotărârea de respingere a Curții de Apel prin încasarea pensiunii fixate de Comisiunea de pensuni, pe care Casa Generală, a pensiunilor, conform art. 33 din legea generală a pensiunilor, era chiar obligată să continue a i-o achita recurrentului în locul salariului până la fixarea definitivă a quantumului pensiunii, decizia Curții de Apel nefiind definitivă și executorie, nu era dobândită autoritatea lucrului judecat și deci incidentul de neadmisibilitatea recursului este nefondat și urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

NOTA. — Deciziunea ce publicăm mai sus prezintă o importanță deosebită, nu pentru soluțiunea dată fondului chestiunii, căci asupra acestui fond Curtea supremă n'a făcut altceva decât să-și mențină jurisprudența stabilită de mai înainte prin decizionile sale cu nr. 1599 din 24 Septembrie 1924, nr. 859 și 1668 din 1 Mai și 9 Decembrie 1925. (A se vedea *Curierul Judiciar* nr. 16 din 25 Aprilie 1926 și *Jurisprudenta Generală* nr. 37 din 924, sp. 2136, nr. 40 din 925, sp. 2200 și nr. 5 din 926, sp. 232); de aceea nici nu mai reproducem această parte a sa, argumentarea fiind absolut aceeașă.

Cu ocazia judecării acestui recurs însă, reprezentantul Casei generale de pensuni a ridicat un incident de inadmisibilitatea recursului susținând că, întrucât recurrentul și-a încasat regulat pensiunea încă dela stabilirea ei și posterior decizionii de respingere a apelului, a dat mulțumire pe această decizionă pronunțată contra sa de Curtea de apel și prin aceasta a achiesat, adică și-a dat adeziunea la acea hotărâre, care prin aceasta a căpătat autoritate de lucru judecat, fapt ce implică o renunțare la orice cale de atac.

Chestiunea s'a pus pentru prima oară Curții suprême sub legea generală de pensuni din 1925, și, cum era firesc și natural ca Inalta Curte să vadă dreptatea, a respins mijlocul de apărare invocat hotărând că nu poate fi achiesare din moment ce tocmai în contra acelei decizionii declarându-se nemulțumit a îndreptat recursul ce face obiectul discuției.

In afară de aceasta, fiind vorba de o renunțare la un drept ea nu se presupune, ci trebuie să fie expresă; ori, din moment ce nu numai că n'a făcut o asemenea declarație de renunțare expresă, dar, din potrivă, s'a plâns cu apel și recurs în contra modului cum i s'a fixat pensiunea, nu se poate zice că a achiesat.

Dar, pe lângă aceste argumente trase din principiu

piile generale, intervin și argumente de text. Art. 31 combinat cu 33 din legea generală de pensiuni din 1925 prevede că Casa pensiilor este obligată ca imediat ce funcționarul a fost trecut la retragere să-i servească pensiunea. Această dispoziție de lege este clarificată de art. 75 din regulament care prescrie că, după ce s'a dat de către Comisiunea regională hotărârea de fixarea pensiunii, Administrația financiară trimite dosarul pensiunii la Casa generală de pensiuni, care „va da neîntârziat ordin administrației financiare a domiciliului pensionarului pentru înscirea în registre a pensiunii recunoscute și *plata ei în primirea celui în drept*”.

Pe de altă parte, art. 37 și urm. prevăd dreptul pentru pensionari ca și pentru Casa generală de pensiuni, de a atacă cu apel și recurs deciziunile de stabilirea pensiunilor în termenile și după procedura acolo prescrise.

Vasăzică, pedeoparte, legea ia măsuri ca pensionarul să nu cadă în suferință prin neprimirea la timp a drepturilor sale, iar pe dealta, îl garantează și în contra erorilor, abuzurilor, neglijenței, etc., etc. prin deschiderea căilor de apel și recurs.

De ce legea a prevăzut acest sistem? Pensionarii sunt mai toți cu mijloace materiale nu modeste ci insuficiente și în aceste condiții nu puteau fi lăsați la discreția Casei generale de pensiuni spre a li se plăti modica lor remunerație de bătrânețe tocmai după ce se epuisau căile legale de atac. De aceea, a prevăzut ca, pedeoparte, să se servească imediat pensiunea, iar pe dealta, unde este cazul de nemulțumire contra hotărârii primei instanțe, să se uzeze de căile legale de atac fără, bineînțeles, ca prin aceasta să se impiedice plata pensiunii. Așa fiind, unde este achizițarea? De altfel, pe cât aflăm, reprezentantul Casei generale de pensiuni a făcut și d-sa parte din comisiunea care a elaborat legea și regulamentul pensiunilor și ca atare știe că s'a discutat și chestia achiziției care s'a stabilit că sub regimul adoptat de noua lege nu se mai poate pune. Acum, că regulamentul a ieșit incomplet redactat, fiindcă mai peste tot se mărginește să reproducă pur și simplu legea fără nici o explicație, aceasta este altceva, dar un lucru trebuie să se vadă și anume că spiritul și toată economia legii și regulamentului este în sensul expus mai sus și al deciziei Inaltei Curți.

Din multimea proceselor de pensiuni ce ajung în recurs la Inalta Curte reiese un fapt, acela că Casa generală de pensiuni tratează pe acești vitregi ai soartei ca pe un fel de furnisori incorectă cărora trebuie să li se opună în justiție orice mijloc de apărare, cu toate că, în realitate mai toți sunt tocmai aceia care au condus servicii publice importante, sau conducători de oști în marea războiu, cum este cazul special de care ne ocupăm.

Casa generală de pensiuni este însă azi condusă de un foarte numeros consiliu de administrație. Ar fi cazul să ne întrebăm dacă pe la el nu trec asemenea importante chestiuni. Dacă nu, cu ce se ocupă el? Bine

că le-a mai rămas pensionarilor măcar garanția înțelepciunei Inaltei Curți.

PAULUS

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECT. III

Audiența dela 31 Martie 1926

**Președinția d-lui S. GOGĂLNICEANU, Președinte
Deciziunea Fiscală No. 99**

Impozite. Inspector finanțiar. Dacă are dreptul de a fi în comisiunea de apel când a verificat procesul de impunere? Patenta. Decretul lege 1901/920 numai a mărit taxele de impunere. Fabrică. Exercitarea comerțului de lemn. Dacă profită de avantajele legei pentru încurajarea industriei naționale.

1. *Un inspector finanțiar care numai a verificat procesul verbal de impunere, poate face parte din comisiunea de apel fiscală, fără a fi un motiv de recuzare.*

2. *Decretul lege 1901/920 numai a sporit taxele de impunere, rămânând ca normele de impunere să se fixeze conform legei patentelor art. 1, indiferent dacă societatea recurrentă a fost sau nu înscrisă în roluri.*

3. *Deși o fabrică se bucură de avantajele legei pentru încurajarea industriei naționale, însă când exercită și comerțul de lemn, ea nu mai poate beneficia de aceste avantaje pentru acest comerț.*

Curtea,

Asupra recursului de față prin care se tinde la casarea deciziei No. 800/923 a Comisiei de apel Prahova pentru trei motive de recurs, astfel cum sunt formulate și comunicate la dosar.

Având în vedere că din desbateri și actele aflate la dosar, se constată că recurrenta Societatea Anonimă „Drajna” cu sediul în București la Banca de Scont a României, făcând contestație în contra procesului verbal de impuneri cu No. 87/923, comisiunea anuală No. 9 a com. Vălenii de Munte din județul Prahova, prin deciziunea No. 3 din 6 Septembrie 1923, a respins ca neintemeiată acea contestație; că, împotriva acestei decizii, numita recurrentă a făcut apel, care i s'a admis în parte prin deciziunea supusă recursului, și în consecință i s'a redus impunerea la venitul net de lei 710.754 stabilit, de comisiunea expertilor pentru anul 1921-1922; iar în ce privește impozitul industrial nefiind încasat la stat, urmează ca apelanta — recurrenta de azi — să ceară restituirea dela instituțiunile care l'au primit; că, și în privința acestei decizii a Comisiei de Apel, contribuabila a introdus recursul de față, invocând trei motive pentru casarea deciziei No. 800/923.

Asupra primului motiv de recurs: exces de putere, violare de lege, greșită interpretare a art. 274, 275 și 276 din pr. civilă, întru cât deși s'a cerut recuzarea inspectorului Dumitrescu, totuși, fără să-și motiveze decizia sa, comisiunea de apel a respins acest incident.

Considerând în principiu că toți funcționarii superiori ai finanțelor, sunt obligați a se interesa de mersul comisiunilor, supraveghind aplicarea legei asupra contribuționilor directe.

Având în vedere că în speță din desbateri și lucrările aflate la dosar, se constată că procesul verbal de impunere a fost semnat de controlorul finanțiar C. Niculescu și în urmă a fost verificat și aprobat de inspectorul finanțiar Dumitrescu.

Că prin urmare, inspectorul finanțiar n'a făcut personal impunerea, ci numai a verificat dacă controlorul a respectat legea în privința aceasta, așa încât, nu se poate susține că numitul inspector și-a dat părerea asupra acelei impunerii în sensul că art. 274 și urm. din pr. civilă și deci n'ar fi putut lua parte în comisiunea de apel care a dat deciziunea supusă recursului.

Că deci, curtea găsește, cum că comisiunea de apel în majoritate, bine a respins cererea de recuzare făcută de soc. Drajna, în persoana delegatului fiscului, Inspectorul finanțier Cristu Dumitrescu, după cum constată procesul verbal din 23 Noembrie 1923.

Că așa fiind, acest prim motiv, este neîntemiat.

Asupra motivului al doilea de recurs: exces de putere; violarea art. 1 și 3 din decretul-lege No. 1901/920 prin aceia că societatea nefiind înscrisă în rôluri cu patentă, nu se mai poate impune.

Având în vedere că prin decretul-lege invocat de recuzantă, nu s'a făcut altceva decât să sporit cotele de impunere, căci în adevăr în art. 1 se prevede că:

Contribuțiunile directe înscrise în rôluri se sporesc cu începere dela 1 Aprilie 1920 și că se umifică perceperea lor după cum urmează la art. 2 din acel decret-lege; iar la art. 3 se arată că: în venitul net impozabil la taxa patentei proporționale de 5% după prevederile art. 4 din lege, care se sporește la 10% și să spune ce anume vor intra.

Având în vedere dar, că din dispozițiunile acestor articole rezultă că s'a sporit cotele de impunere, rămânând ca dreptul de impunere al statului să se stabilească conform principiilor generale din legea patentelor și anume conform art. 1 după care: tot individul român sau străin care exercită în principatele unite un comerț, industrie sau profesie, din acele cari nu vor fi cuprinse în excepțiile hotărâte prin acea lege, este supusă la contribuția patentelor.

Având în vedere că în spete din desbateri și actele aflate la dosar, se constată că recurrenta exercită comerțul de lemne pentru foc, butuci de brad și fag, aşa că întrând în dispozițiunile art. 1, bine a fost impusă la impozitul patentei, care se compune dintr'un drept fix prevăzut de art. 4 alin. 3 și constă din 10% asupra beneficiului.

Considerând că după dispozițiunile art. 19 din legea patentelor, ori cine începe exercitarea unui comerț, industrie, etc. este obligat a face declarația de impunere indiferent dacă a fost sau nu înscris în rôluri.

Că dar, și acest motiv de recurs este neîntemiat, întrucât impunerea este legală.

Asupra motivului 3 de recurs: Exces de putere și greșită interpretare a jurnalului Consiliului de Miniștri prin care s'a acordat avantajile legii industriale și deci și scutirea de impozite directe.

Având în vedere că în adevăr prin art. 1 din legea pentru încurajarea industriei naționale din 14 Februarie 1912, se prevede că: statul acordă fabricelor în ființă sau cari se vor înființa, fie de o persoană, fie de o societate, înlesnirile și foloasele, arătate în acea lege, dacă vor îndeplini condițiunile ei, iar la art. 3 se mai prevede că pe lângă alte avantajii se acordă și scutirea de orice impozite directe.

Având în vedere însă că în spete se constată că recurrenta pe lângă fabrica de cherestea și pentru care pe baza mențiunilor legii, se bucură de scutirea de impozite, mai posedă și o exploatare de lemne de foc, din care face un înțins comerț.

Considerând dar, că întrucât, scutirea de impozite s'a dat numai pentru fabrică, iar nu și pentru comerțul de lemne de foc, și cum comisiunea când a stabilit impunerea a defalcat venitul fabricii de acel al exploatarei de lemne de foc, evident că nu s'a violat întru nimic dispozițiunile legii pentru încurajarea industriei naționale, aşa că și acest ultim motiv de recurs este neîntemiat.

Că astfel fiind, recursul devine nefondat și urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul.

(ss) S. Gogălniceanu, I. Coandă, I. Stănescu-Buzău, N. Răcoviceanu, Ch. Afimănescu.

Grefier (ss) Ștefanescu

CURTEA DE APEL CONSTANȚA

Audiența dela 8 Martie 1926

Președintă d-ru AL. ANASTASIU, Președinte
Dr. G. I. Duca cu Banca Generală a Tării Românești
Decizia Civilă No. 451

Contract de închiriere. Expirare. Acțiune în daune. Depuneră recipisei de plata chiriei și ridicarea ei, anterior întării acțiunii în daune și de către proprietar. Dacă suma poate fi socotită de proprietar ca plătită în contul daunelor? Respingerea acțiunii.

Suma depusă în scopul și în condițiunile de a servi numai la acoperirea chiriei nu poate fi întrebuințată de proprietar la indestularea altor pretenții, cum este în spete, cu titlul de daune.

Prin urmare, indată ce proprietarul a ridicat recipisa și a încasat chiria, prin acest fapt dânsul a primit ofertă chiriașului.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Dr. Gh. I. Duca, contra sentinței civile No. 358/924 a Tribunalului Constanța s. II, prin care i-a respins acțiunea de daune ce a intentat contra Băncii Generale a Tării Românești Sucursala Constanța și C. Farmache;

Având în vedere actele aflate la dosar, precum și susținerile și opunerile părților;

Având în vedere că se constată din desbateri și actele dela dosar că apelantul Dr. Gh. I. Duca din Galați a închiriat Băncii Generale a Tării Românești sucursala Constanța magaziile de cereale situate pe linia III-a a Primăriei la Obrul Constanța pe timp de un an până la 12 Iunie 1922 cu chiria de 57000 lei pe acest timp;

Că Banca Generală a recunoscut că închirierea acestor magazi "să facă pentru C. Farmache, care era în realitate locatarul de fapt și că dacă dânsa figurează în contract este numai de formă, pentru a-și conserva gajul consistând din cerealele depuse de debitorul ei Farmache.

Că, la 14 Iulie 1922, data expirării contractului de închiriere, Banca Generală care figura ca chiriaș în contract, continuă să ocupe mai departe magaziile de cereale, preținând că contractul de locație se prelungeste prin efectul legei chirilor din 1922 până la 6 Mai 1923;

Că Dr. Gh. I. Duca intentând acțiune de evacuare, a obținut decizia No. 407 din 1923 dată de această Curte, care hotărăște că contractul a luat sfârșit pe ziua expirării lui, 14 Iulie 1922;

Că la 16 Februarie 1924 D-ru Gh. I. Duca intențează contra Băncii Generale a Tării Românești sucursala Constanța și contra lui C. Farmache, acțiunea ce face obiectul procesului de față, cerând ca aceștia să fie obligați la plata sumei de două sute mii lei cu titlu de daune derivând din faptul că dânsii au deținut fără drept magaziile timp de aproape zece luni, dela 14 Iulie 1922 până la 6 Mai 1923, în care timp apelantul a fost lipsit de folosința acelor magazi, acțiune care a fost respinsă prin sentința apelată;

Că la tribunal, apelantul și-a redus pretenția de daune la 160.000 lei susținând că magaziile sale au o capacitate de 160 vagoane aproximativ și că chiriile în acel timp erau de 500—1000 lei de vagon;

Având în vedere că în contra acestei pretenții, intimăți opun faptul că dânsii au depus pe seama proprietarului chiria în sumă de 46.225 lei cuvenită pe intervalul de timp dela 14 Iulie 1922 până la 6 Mai 1923, socotită după prețul din contract și că proprietarul G. I. Duca a ridicat dela judecătorie suma depusă ca chirie;

Având în vedere că se constată, în adevăr, din certificatul Grelei Judecătoriei Ocolului Constanța No. 21464/924 că Banca Generală a Tării Românești sucursala Constanța a depus la acea judecătorie la 14 Iulie 1922, recipisa Administrației Financiare Constanța No. 6064/922 în valoare de 46225 lei, chirile pe seama și la dispoziția apelantului Dr. Gh. I. Duca

pe timpul dela 14 Iulie 1922 până la 6 Mai 1923 și că această recipisă a fost în adevăr ridicată de către apelantul Dr. Gh. I. Duca la 9 Iulie 1923, mai înainte de intentarea prezentei acțiuni de daune, fapt care de altfel se recunoaște în instanță de apelant;

Considerând însă că se obiectează de către apelantul Dr. Gh. I. Duca că ridicarea acestei recipise a făcut-o cu rezerva că suma cuprinsă în ea reprezintă o parte din valoarea daunelor cauzate de numita Banca prin nepredarea la timp a magaziilor închiriate.

Considerând însă că odată ce suma de 46.225 lei a fost depusă cu titlul de chirie, ea nu putea fi liberată și ridicată decât tot în acest mod, neputându-se schimba caracterul și destinația sumei depuse, numai prin voința unilaterală a proprietarului, și fără consimțământul părții care a depus-o.

Că acea sumă depusă cu scopul și în condițiunile de a servi numai la acoperirea chiriei nu putea fi întrebuințată pentru îndestularea altor pretenții ce ar fi avut proprietarul cu titlu de daune;

Că de aci rezultă că dacă proprietarul a ridicat recipisa și încasat chiria, prin acest fapt dânsul a primit oferta chiriașului, iar rezerva ce și-a făcut-o trebuie a fi privită ca inoperantă și neopozabilă chiriașului, nefiind făcută în prezența ori măcar cu stirea acestuia, spre a se putea presupune o acceptare ori o achiesare din partea lui, de a atribui un caracter de desdăunare sumei depuse;

Considerând că astfel fiind, excepția invocată de Banca Generală pentru neprimirea acțiunei intentată contra sa de D-rul Gh. I. Duca este întemeiată;

Având în vedere că, și în fond, acțiunea este neîntemeiată, deoarece reclamantul Gh. I. Duca nu a dovedit daunele preținse, întrucât capacitatea magaziei nu poate fi stabilită cu certificatul Camerei de Comerț, care nu are o asemenea cădere și nici nu arată pe ce s'a bazat când a eliberat acel certificat.

Că presupunând că magazia ar avea această capacitate, Curtea apreciind și ținând seama de situația ei și încăperile ce are, găsește că valoarea locativă a magaziei este a-cea stipulată prin contractul de închiriere.

Că apelantul nu a administrat nici o altă probă spre a stabili că i s-ar fi oferit mai mult de cineva și că a fost nevoie să refuze acea ofertă din cauză că magazia i-a fost deținută de intimată.

Că, dar și sub acest raport, acțiunea cată a fi privită ca nefondată și urmează să fie respinsă.

Statuând și asupra cererei de cheltueli de judecată, Curtea apreciind le fixeză la suma de cinci sute lei, potrivit art. 140 și 146 pr. civ.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier Remus C. Benișache, Curtea respinge apelul etc.

(ss) Al. Anastasiu, G. Collini, R. C. Benișache.

Grefier (ss) M. Buiuc

CURTEA DE APEL CHIȘINĂU, SECTIA I

Audiența dela 7 Septembrie 1926

Președinția d-lui V. C. BUȘILĂ, Co-silier
Const. C. Teodorescu cu Administrația Financiară Chișinău
Deciziunea Civilă No. 137

Contencios administrativ. Cerere către Administrația Financiară să comunice un act de impunere al Ministerului de Finanțe. Refuz. Acțiune în contencios la Curtea de Apel contra Administrației Financiare. Rău îndreptată. Respingere. Legea pentru organizarea administrației generale a finanțelor Statului. Art. 1288 pr. civ. rusă.

Administrația Financiară nefiind instituții de sine stătătoare, ci subordonate Ministerului de Finanțe, nu pot fi chemate în judecată, nici a stă în instanță, decât numai ca reprezentând pe Ministerul de Finanțe în virtutea legii, în cazurile

în cari un asemenea drept le este conferit prinț'o lege, sau, în virtutea unei delegații a Ministerului, în caz contrar.

In asemenea condiții și în lipsa unei dispoziții exprese de lege, numai Ministerul de Finanțe răspunde în justiție pentru un act pretins abuziv al unei administrații financiare.

Curtea

Asupra acțiunii în contencios administrativ intentată de Const. C. Teodorescu, avocat din Chișinău, în contra Administrației Financiare a municipiului Chișinău;

Având în vedere incidentul ridicat de părâta Administrație Financiară, prin d-l avocat Demir Apostolescu, tinzând la respingerea acțiunii ca rău îndreptată;

Având în vedere că Administrația Financiară, care e o instituție dependentă de Ministerul de Finanțe, îndeplinește anumite atribuții date în competență sa atât prin legea de organizare a aceluia Minister, cât și prin diferite alte legi cu caracter fiscal, ca legea contribuționilor directe, legea timbrului etc.

Că, nefiind o instituție de sine stătătoare, ci subordonată Ministerului de Finanțe, ea nu poate fi chemată în judecată, nici sta în instanță, decât numai ca reprezentând pe Ministerul de Finanțe, în virtutea legii, în cazurile, în cari un asemenea drept îi este conferit prinț'o lege, sau în virtutea unei delegații a Ministerului, în caz contrar;

Că, în specie, acțiunea intentată are de obiect a se obliga Administrația Financiară a face un act pretins de reclamant prinț'o petiție, act, pe care, după cum se arată, a refuzat a-l face;

Că chiar dacă ar fi exact că actul ar intra în atribuționile Administrației Financiare, în lipsa însă a unei dispoziții exprese de lege, nu ea are a răspunde în justiție, ci Ministerul de Finanțe;

Că, în orice caz neputând răspunde decât în calitatea ei de autoritate subordonată, s-ar fi putut chesa în judecată — în acest sens fiind și art. 1285 și 1288 pr. civ. rusă — Ministerul de Finanțe, prin Administrația financiară locală;

Că, întrucât însă acțiunea a fost îndreptată direct în contra Administrației Financiare, urmează că este rău introdusă și cătă a fi respinsă ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

(ss) V. C. Bușilă, R. Vălenescu, D. Munteanu.

Grefier: (ss) Bălineanu

NOTA. — Deciziunea Curții de Apel Chișinău, s. I, No. 137 din 7 Septembrie 1926 înfațisează o soluție într'un proces cu Statul, în chestiunea capacitatii procesuale.

La 6 Iulie 1926, adresasem Administrației Financiare a municipiului Chișinău cererea de a-mi notifica actul Ministerului Finanțe No. 154876 din 15 Iulie 1926, notificare prescrisă de art. 75 din legea timbrului și înregistrării.

Administrația Financiară, prin capul ei, refuză.

În termenul prevăzut de art. 4 din legea contenciosului administrativ și bazat pe art. 1 din aceeași lege, introduc la Curtea de Apel din Chișinău, acțiune în contencios, chemând în judecată „Administrația Financiară a municipiului Chișinău, prin capul ei, d-l administrator financiar Al. S.“, spre a fi obligat să satisfacă cererea.

La termen, din partea Administrației Financiare se prezintă d-l administrator financiar, ridicând incidentul că rău a fost chemată în judecată autoritatea, pe care o conduce, trebuind a fi chemat Ministerul de Finanțe, prin reprezentantul lui legal.

Curtea admite incidentul, respingând acțiunea ca rău introdusă.

Administrația Financiară, argumentează Curtea, nu poate sta în instanță, direct, ci ca reprezentanta Ministerului de Finanțe, de care depinde; în orice caz, adaugă ea, în judecată trebuia

chemat Ministerul de Finanțe, prin Administrația Financiară locală".

Aprofundând mai mult fondul chestiunii, ajungem la soluțiunea inversă.

Iată, în adevăr, cum stă problema în drept, ca principii și ca aplicare a lor prin texte de lege.

E vorba de principii de drept public administrativ și de legi din acelaș domeniu.

Dela început este de remarcat că nu trebuie să ne lăsăm prea mult sugestații de soluțiunile dreptului privat, nici chiar de acele ce se întâlnesc în materia persoanelor juridice, căci acestea, ca subiecte de drept, sunt concepute după „chipul și asemănarea” persoanelor fizice.

In dreptul privat, orice persoană este titularul unui patrimoniu; persoanele fizice, în principiu, sau în instanță direct, adică în persoană; persoanele juridice nu pot sta de cât printr'un reprezentant; acesta nu poate fi decât o persoană fizică.

In dreptul public, lucrurile se pot petrece în oarecare măsură și altfel.

Iată un exemplu foarte caracteristic.

Statul este persoană juridică: cel mai veridic titular al patrimoniului național.

Ministerul de Agricultură și Domenii — ramură (diviziune) administrativă a Statului — este și el persoană juridică.

Casa centrală a cooperării și împroprietăririi sătenilor — ramură a Ministerului de Agricultură — este și ea persoană juridică (Hamangiu, VIII—1197 art. 3).

Centrala băncilor populare — ramură a Casei centrale — este și ea persoană juridică (ibidem, art. 5).

Centrala cooperativelor sătești de producție și consum — altă ramură a Casei centrale — este și ea persoană juridică (ibidem, art. 18).

Centrala obștiilor sătești și a exploatarilor agricole — a treia ramură a Casei centrale — este și ea persoană juridică (ibidem, art. 29).

Sub raportul patrimonial, delimitarea nu este tomai absolută, nici destul de clară.

Centrala băncilor populare și Centrala cooperativelor sătești, deși ambele persoane juridice clar distințe se adapă, în subsidiar, la același isvor extern: „parte din cheltuielile bugetare se va suporta de Stat” (ibidem, art. 16 și 27).

Centrala obștiilor sătești, deși declarată expres prin lege persoană juridică, se adapă, în totalitate, la isvor extern: „cheltuielile bugetare vor fi supinate de Ministerul de Agricultură” (ibidem, art. 29).

Deci, Centrala băncilor populare și Centrala cooperativelor sătești, deși ramure ale Casei centrale, nu se adapă la isvorul acesteia, ci la acel al Statului; iar Centrala obștiilor sătești, deși tot ramură a Casei centrale, nu se adapă la isvorul ei ci la acel al Ministerului de Agricultură.

Cu alte cuvinte, când Statul, când Ministerul de Agricultură, adică Statul, prin acest Minister.

Iată, în dreptul public administrativ, încrucișare erarhică bizară de persoane juridice cu și fără patrimoniu.

Persoane juridice fără patrimoniu!!

Există, în dreptul privat, creațuni identice?

Există societăți fără capital!?

Nu cunosc caz.

Ce înțeles are atunci, în dreptul public, o asemenea creație?

O astfel de persoană juridică este pur și simplu numai reprezentanța persoanei juridice titulare a patrimoniului la care se adapă: Centrala obștiilor

sătești este numai reprezentanta Ministerului de Agricultură.

Când o chemi în judecată pe ea, chemi în realitate Ministerul.

Stând în instanță, obligă Ministerul.

Perde procesul, Ministerul plătește.

Deși declarată expres prin lege persoană juridică, Centrala obștiilor sătești nu poate sta „direct” în instanță, căci n'are patrimoniu, ci stă ca organ dacă nu se arată expres, se înțelege dela sine. Fără acest înțeles, chemarea în instanță n'ar avea absolut nici un înțeles.

Aceasta este, în dreptul public, în ce privește litigiile, o formă de capacitate procesuală.

Trecem la speța noastră.

Administrația Financiară n'are patrimoniu și nici nu este persoană juridică. Este însă o ramură a Ministerului de Finanțe. Este prin lege. Fiind ramură a acestui Minister, face acte de administrație asupra patrimoniului Ministerului, angajează Ministerul.

Când o chemi în judecată, deși o chemi „direct”, n'o chemi ca să fie obligată ea pentru acte de administrație făcute asupra patrimoniului ei, căci nu-l are, ci o chemi ca să fie obligat titularul patrimoniului, asupra căruia ea face asemenea acte, o chemi ca ramură a Ministerului de Finanțe, chemi în realitate acest Minister. Chiar dacă n'o spui expres, aceasta se înțelege de la sine, pentru că nu se poate înțelege altfel.

Cu privire la calitatea, în care o persoană fizică este chemată în judecată, poate exista îndoială, sau confuziune; când însă zici Administrația Financiară nu se poate să nu înțeleagi Ministerul de Finanțe, dat fiind că în lege stă scris că Administrația Financiară este ramură a Ministerului de Finanțe.

Nu se poate naște în minte ideia că Administrația Financiară ar fi ramură a Ministerului de Culte, sau a Ministerului Sănătății publice, de pildă.

Rămâne o singură chestiune.

Cererea adresată Administrației Financiare intră sau nu în competența ei de a o rezolva?

Cererea se intemia pe art. 75 legea timbrului; ceream ca Administrația Financiară să-mi comunique un act al Ministerului de Finanțe, act de impunere făcut de acest Minister asupra unui act juridic al meu.

După art. 16 din legea pentru organizarea administrației generale a finanțelor Statului —toate operațiunile privitoare la constatarea, urmărirea și perceperea impozitelor, taxelor și celoralte venituri ale Statului, cad în sarcina serviciului exterior general al finanțelor compus din Administrația Financiară, puse fiecare sub conducerea, controlul și privigherea imediată a unui administrator financiar, care, după art. 24 din aceeași lege, este răspunzător de mersul întregului serviciu, *toate lucrările îndeplinindu-se și expediindu-se direct de el sau în numele lui*.

Cererea mea era deci privitoare la o lucrare din seria lucrarilor, cari compun lucrările de constatare, urmărire și percepere a veniturilor Statului, operațiuni date prin lege, în mod limpede, în competența Administrației Financiare (comp. materială), în spătă, în competența Administrației Financiare a municipiului Chișinău (comp. teritorială).

Administrația Financiară Chișinău, prin capul ei, d-l administrator finaciar A. Săvescu, avea ca-

pacitatea procesului, căci chemasem în realitate Ministerul de Finanțe, Administrația Financiară nefiind de căt reprezentanta lui, întru căt nu putea fi reprezentanta altui Minister.

In acest sens: Trib. Dorohoiu 6284/903 „Curierul Judiciar“ 64/903; Trib. Tutova 8 Decembrie 1909 „Dreptul“ 1910.

CONST. TEODORESCU

JUDECATORIA RURALĂ TATARÂSTI

Audiența dela 17 August 1926

Președinția d-lui CIOBANU, Judecător

Timbru. Acțiuni, citațiuni și dovezi la judecătorii. Ce anume timbre li se aplică în urma intervenirei legii pentru accelerarea judecăților?

Citațiunile și dovezile la Judecătoriile de ocol, în acțiunile mai mari de 1500 lei, se timbrează cu căte 10 lei, ca și la Tribunal, fiindcă legea accelerării judecăților prin art. 69 a abrogat toate dispozițiile din legea timbrului care sunt contrarie art. 54, 55 și 56 din legea accelerării, nefăcând nici o deosebire între acțiunile dela judecătorii în valoare mai mare de 1500 lei și cele dela Tribunal, art. 26 l. timbrului complectând dispozițiile art. 54 în acea lege.

Judecata,

Având în vedere că sindicul tribunalului Cetatea Albă, la invitațiunea de a complecta timbrele pentru citații, făcută de această judecătorie cu n. 12873, în baza încheierii de la 9 Iulie a. c. și în conformitate cu art. 54-2 Proc. civ. rusă, ne comunică prin adresa n. 332 că timbrele legale s-au depus cu adresa n. 117, refuzând a le complecta conform cu invitațiunea de mai sus;

Având în vedere cu adresa n. 117 sindicul tribunalului ne-a înaintat timbrele pentru citații și dovezi, socotind că 5 lei, 50 bani, susținând că legea accelerării proceselor nefiind aplicabilă la judecătorii, actele de procedură nu se timbrează cu căte 10 lei 50 bani;

Având în vedere că chestiunea timbrului la acțiunile de o valoare mai mare de 1500 lei la judecătorii se reglementează de art. 26 din legea timbrului, care dispune că asemenea acțiuni și acte de procedură se timbrează ca și la tribunale și anume: a căte 20 lei acțiunea, conform art. 21 al 1 din legea timbrului și a căte 5 lei citațiunile și dovezile, conform art. 19 al. 8 și 20 din legea timbrului;

Având în vedere că art. 69 din legea accelerării proceselor a abrogat toate dispozițiunile din legea timbrului, care sunt contrarie dispozițiunilor art. 54, 55, 56 din legea accelerării proceselor și întrucât art. 19 al. 8 și 20 conțin asemenea dispozițiuni față de art. 54 din legea accelerării proceselor — astfel stabilind că la Tribunal, — citațiunilor și dovezilor se aplică timbre de căte 10 lei;

Având în vedere că art. 69 din legea accelerării proceselor în temeni generali și categorici suprime orice dispoziție din legea timbrului contrară art. 54 din legea accelerării proceselor, nefăcând nici o deosebire între acțiunile de la judecătorii și cele de la tribunale și că de nicăieri nu rezultă ca art. 19 al. 8 și 20 din legea timbrului la care ne trimite art. 26 din legea timbrului pentru timbrarea actelor de procedură să mențină prin excepție pentru acțiunile de la judecătorii, pe când pentru acțiunile de la tribunale s-au înlocuit prin art. 54 din legea accelerării proceselor; că art. 26 din legea timbrului dispune că asemenea acțiuni la judecătorii se timbrează ca și la tribunale, deci cu timbru de 10 lei; că aceste dispoziții categorice șiclare nu se pot interpreta în sensul că la tribunale se aplică art. 54 din legea accelerării proceselor, iar la judecătorii art. 19 al. 8 și 20 din legea timbrului, deja desființat și neexistent de la promulgarea legii accelerării proceselor;

Având în vedere că în materie de timbre nu are a se discuta, dacă legea accelerării proceselor se aplică sau nu la judecătorii,

pentru că nu este vorba de dispoziții procedurale, aplicabile unele numai la tribunale, altele și la judecătorii (art. 44-45, 47-51, 55-56 din legea accelerării proceselor — desb. Senatului pag. 273 ed. of.) ci de suprimarea art. 19 al. 8 și 20 din legea timbrului și înlocuirea lui cu art. 54 legea accelerării proceselor, care a modificat în acest sens legea timbrului, și aceasta cu atât mai evident că aplicând la judecătorii art. 55 și 56 din legea accelerării proceselor este logic să se păstreze și legătura ce există între aceste articole și art. 54;

Având în vedere că acțiunea sindicatului de pe lângă tribunalul Cetatea Albă, având o valoare mai mare de 1500 lei, urmează că citațiunile și dovezile să fie timbrate a căte 10 lei 50 bani, iar nu a căte 5 lei 50 bani, după cum susține d. judecător sindic prin adresa n. 332, că refuzând de a complecta timbrele, în conformitate cu invitațiunea acestei Judecătorii făcută cu adresa n. 12873 — acțiunii nu se poate da curs și urmează a se anula conform art. 55 al. 2 din legea accelerării judecăților.

Pentru aceste motive dispune a se scoate dosarul de pe rol. Anulează acțiunea intentată de d. judecător sindic al tribunalului Cetatea Albă contra lui Nicolae Bulanji pentru pretenții.

Judecător (ss) Ciobanu.

NOTA. — Judecătoria, prin încheierea reprodusă mai sus, rezolvă o chestiune interesantă în materie de timbru. Se stie că taxele de timbru atât pentru acțiuni, opozitii, apeluri, recursuri etc., cât și pentru actele de procedură în litigiile de competență judecătorilor de o valoare mai mare de 1500 lei sunt aceleași care se percep în litigiile de competență trib. de instanță.

Majorarea taxelor de timbru în litigiile de competență judecătorilor e o consecință logică a majorării competenței acestor instanțe prin legea judecătorilor de ocoale din 1908.

Legiuitorul din 1908 a fost preocupat și de interesele fiscului; el a trebuit să sporească și taxele de timbru a afacerilor, în limita de valoare cu care sporea competența judecătorilor, pentru că altfel fiscul ar fi fost prejudiciat, taxele la judecătorii fiind mult mai reduse și de aceea trebuia găsită o formulă ca taxele la litigiile și actele cu care s'a mărit competența judecătorilor să rămână neschimbate.

Art. 124 din această lege se rostește astfel: „Acțiunile, cererile și toate actele — deci și actele de notariat — pentru valori nai mari de 1500 lei rămân supuse actualelor taxe, cu toate că vor fi îndreptate la judecătoriile de ocoale“.

Textul, astfel cum e redactat se referă — deși s'a susținut de unii contrariul — numai la acele cereri și acte cu care în adevăr s'a sporit competența judecătorilor.

Și înainte de reforma de 1908, judecătoriile aveau competența de a rezolvi unele litigii de o valoare mai mare de 1500 lei, cum sunt cererile de ieșire din indiviziune, ele însă au rămas sub vechiul regim al timbrului, până la modificarea acestei din urmă legi, prin introducerea art. 26 care a prevăzut un regim uniform de impunere pentru toate cererile în judecătă, acte de procedură, opozitii, apeluri, recursuri etc. în pricina mai mari de 1500 lei îndreptate la judecătorii.

Art. 26 prevede că toate aceste cereri și acte „sunt supuse la taxele prevăzute pentru tribunale“. Această stare a legislației durează până la alcătuirea legii „pentru unificarea unor dispoziții de procedură civilă și comercială pentru înlesnirea și accelerarea judecăților înaintea tribunalelor și Curților de apel, precum și pentru unificarea competenței judecătorilor“ din 19 Mai 1925.

Prin această lege se modifică taxele de timbru asupra unora din actele de procedură (Art. 54).

Art. 54 al. 1 impune citațiunile, precum și dovezile și procesele verbale sau certificatele de înmânarea lor, astfel : a) la tribunale 10 lei ; b) la Curți 20 lei.

Taxa anterioară prevăzută de legea timbrului era de 5 lei, în pricinile pendinte la tribunale și Curți, cum și la judecătorii în pricinile de o valoare mai mare de 1500 lei, prin aplicarea art. 26 din legea timbrului.

Dispozițiunile privitoare la timbru cuprinse în art. 54—56 și 69 din legea pentru accelerarea judecăților, au fost împrumutate de legiuitorul din 1925 din ante-proiectul legii timbrului întocmit la Ministerul de Finanțe de o comisiune de specialiști din care am avut și noi onoarea de a face parte și care, până în prezent, n'a fost tradus în fapt. Ele au fost introduse de Comitetul delegaților Camerei în legea de accelerare, deși locul lor era în legea timbrului.

Această explicație e necesară, de oarece nouile taxe prevăzute prin proiectul legii timbrului se aplică nu numai la tribunale și Curți, dar și la judecătorii în pricinile de o valoare mai mare de 1.500 lei.

In felul cum dispozițiunile art. 54 s'au intercalat în legea de accelerare s'ar părea dimpotrivă că ele se aplică numai la tribunale — ca primă instanță, instanțe de apel și recurs, textul nedistingând și Curți. (Curtea de apel și Curtea de Casătie).

S'ar putea susține că în pricinile de competență judecătorilor de o valoare mai mare de 1500 lei au rămas în vigoare dispozițiile legii timbrului cu privire la actele specificate prin art. 54 din legea de accelerarea judecăților, pentru că, după cum ar rezulta din titlul acestei legi, ea s'ar referi numai la tribunale și Curți de apel, iar în ce privește judecătoriile, n'ar face decât să le modifice competența în materie de judecată în raport cu valoarea litigilor.

Acest argument nu rezistă la o cercetare a *continutului legii*, pentru că în ea găsim și alte dispoziții care privesc Curtea de Casătie și chiar judecătoriile, în ce privește sanctiunile netimbrării acestelor.

Art. 55 și 56 au un cuprins general aplicabil la toate instanțele judecătoarești.

Astfel figurează normele ce prevăd în proiectul legii timbrului. Acest caracter al lor de aplicare generală reiese din însăși termenii ambelor texte.

Art. 55 începe în modul următor : „Cerurile introductive de instanță și actele de procedură netimbrate sau insuficient timbrate“ etc.

Art. 56 : „Când una din părți se va servi ca mijloc de probă în justiție de vre-un act la care nu s'au achitat taxele de timbru și înregistrare“, etc.

In justiție, deci înaintea instanțelor judecătoarești, cu întreaga lor ierarhie.

Iată, prin urmare, că lunga etichetă a legii de accelerare a judecăților nu corespunde de loc cu prinsului ei și cum aplicarea ei o suportă și împrițină judecătorilor.

Revenind acum la chestiunea taxelor de timbru pentru citațiuni, o interpretare logică nu ne poate duce la altă soluție.

Observăm că textul art. 54 din legea de accelerare a judecăților nu vine în contrazicere cu art. 26 din legea timbrului.

Acest din urmă text se rostește, cum am văzut, că „sunt supuse la taxele prevăzute pentru tribunale“ petițiunile de intentarea acțiunilor, cererile și toate actele de procedură în pricinile mai mari de 1500 lei îndreptate la judecătorii. Cum am lămurit în ultima edițiuine a comentariului nostru asupra legii timbrului, el cuprinde numai *un principiu regulator* (1).

Ca atare, trebuie conciliat cu art. 54 din legea de accelerare judecăților.

Care sunt taxele la citațiuni pentru tribunale ne arată acest text.

Cum se aplică acelaș text la judecătorii ne indică art. 26 din legea timbrului, din care fac parte integrantă, cu complectările necesare, toate dispozițiile privitoare la timbru, răsleșite în alte legi, deci și acele din legea de accelerare cu care formează un tot armonic.

Interpretarea contrarie ne-ar duce la o consecință nelogică, de a aplică la judecătorii niște texte din legea timbrului, astăzi abrogate.

Ori, în materie de citațiune la tribunale, nu pot coexista două categorii de taxe. Iar când judecătorii statuează asupra unor acțiuni care, odinioară, aparțineau competenței tribunalelor se substitue acestora, în toate privințele, deci și în privința taxelor de timbr care nu pot fi decât aceleași și a-nume nouile taxe.

De aceea nu putem decât aprobă soluțiunea judecătoriei Tătărești, pentru că a făcut o justă și ratională aplicare a principiilor care cārmuesc legea timbrului în această materie.

Judecătoria a săvârșit însă o greșală anulând și acțiunea care îndeplinea cerințele legii timbrului. Ea nu se poate mărgini decât la amânarea pricinii pentru vițiu de procedură, ca efect al nulității sanctiunilor insuficient timbrate.

CORNELIU BOTEZ
Consilier la Inalta Curte de Casătie

O DISTINȚIUNE BINE MERITATĂ

Societatea Belgiană de Studii și Expansiune din Liege, sub Președinția M. S. Regelui Belgiei, a cooptat — pe baza lucrărilor publicate în stenogramă — pe d-l avocat Iosif G. Cohen în Comitetul ei de Patronaj.

Onoarea făcută d-lui avocat Cohen de a fi ales alături de d-nii : Etienne Cléméntel, Gaston, Duvergue, A. Millerand, R. Poincaré, M. Mussolini, Politis și alte mari personalități, consacrată în mod merituos valoarea comunicărilor sale. Această onoare, bine meritată, revârsându-se și asupra Curierului Judiciar, la care d-sa a debutat, ca colaborator, odată cu luarea licenței, datorită căruia în anul 1920 „Curierul Judiciar“ s'a transformat în Societate anonimă pe acțiuni și a legat cele mai frumoase relații cu stenogramă, aducem pe acestă cale viile noastre felicitări amicului și colaboratorului nostru distins d-l Cohen.

„CURIERUL JUDICIAR“

— — —
1) V. Legea Timbrului ed. 1925 p. 125 și 12 și urm.

Rugăm stăruitor pe Onor. abonați, rămași în restanță cu plata, să binevoiască a ne trimite sumele datorite, *prin mandat postal*, direct la „Curierul Judiciar“.